

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARININ İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ
SINIF (10-11 YAŞ GURUBU) ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL
UYUM DÜZEYLERİNE ETKİSİ

YÜKSEK LİSANS

Çiğdem TAPMAZ

Balıkesir, 2012

T.C
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARININ İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ
SINIF (10-11 YAŞ GURUBU) ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL
UYUM DÜZEYLERİNE ETKİSİ ÜZERİNE BİR İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Çiğdem TAPMAZ

Tez Danışmanı

Yrd. Doc. Dr. İbrahim KAÇMAZ

Balıkesir, 2012

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAY

Yüksek Lisans Programı Çerçevesinde yürütülmüş olan

“Halk Oyunları Çalışmalarının İlköğretim Beşinci Sınıf (10-11 yaş grubu) Öğrencilerinin Sosyal Uyum Düzeylerine Etkisi”

adlı çalışma, aşağıdaki jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tarihi: 16/11/2012

TEZ SINAV JÜRİSİ

Prof Dr. Gazanfer DOĞU
Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Başkan

Y.Doç Dr. İbrahim KAÇMAZ
Balıkesir Üniversitesi
Üye

Doç. Dr. Zekine PÜNDÜK
Balıkesir Üniversitesi

Yukarıdaki Tez, Yönetim Kurulunun **27 / 12 / 2012** tarih ve **12** sayılı kararı ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Özlem YAVUZ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

İnsanı insan yapan özelliklerinden en önemlilerinden biri, insanın sosyal bir varlık olarak hayatını sürdürebilmesidir. Sosyal bir varlık olan insan, doğumdan ölüme kadar geçirdiği süreçte kazandığı değer yargılarını toplum normlarına göre kazanır ve toplum normlarına göre değer bulur.

Değişen ve gelişen teknolojiyle insanlar ne yazık ki en önemli özelliklerinden olan sosyal varlık olma özelliğini kaybetmektedir. Gerek gelişen iletişim araçları gerekse iş yoğunluğunun etkisi insanları yalnızlaştırmaktadır.

Geleceğimizin ışığı olan çocuklar ve gençler malesef bir yarış atı gibi sınavdan sınava koşturulmakta ve sosyalleşme ihtiyaçları göz ardı edilmektedir. Bir eğitimci olarak okullarda sınav çaresizliği içinde robotlaşmış çocukları görünce yaptığım mesleğin amaçlarını düşünür oldum. Biz eğitimcilerin tek amacı öğrencilere akademik başarı kazandırmak olmamalı onları sosyal yaşama ruh ve beden bütünlüğü içinde bir benlik algısıyla hazırlamalıyız.

Öğretmenlik mesleğimin yanında yaptığım halk oyunları eğitimliğinde gördüm ki, halk oyunları öğrencilerin sosyal uyumunu olumlu derecede arttırmaktadır. inandığım bu gerçeği bilimsel temellere dayandırmak ve özellikle veliler ve eğitimcilerin dikkatini çekebilmek için “Halk oyunları çalışmalarının ilköğretim beşinci sınıf (10-11yaş gurubu) öğrencilerin sosyal uyum düzeylerine etkisi “ olarak belirledim.

Çalışmamda ilgi ve desteğini esirgemeyen danışmanım İbrahim Kaçmaz'a, Zağnospaşa İlköğretim Okulu öğrencilerine ve çalışmalarım boyunca beni hiç yalnız bırakmayan benimle bir derslere katılan biricik oğlum Mahir Tapmaz'a ve tabii ki eşime ve anneme teşekkür ederim.

ÖZET

HALK OYUNLARI ÇALIŞMALARININ İLKÖĞRETİM BEŞİNCİ SINIF (10-11 YAŞ GURUBU) ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL UYUM DÜZEYLERİNE ETKİSİ

TAPMAZ, Çiğdem

Yüksek Lisans Tezi , Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. İbrahim KAÇMAZ

2012, 79 Sayfa

Halk oyunları insan ve insandan doğmuş olan kültür öğeleri arasında işitsel ve görsel açıdan doğmuş oynanıldığı toplumun sosyal hayatını, kültürel zenginliğini ve bilgi birikimlerini yansıtan kültür ürünleridir.

Halk oyunları önceleri dinsel ve büyüsel sergilenen icralardır. Fakat sonraları zamanla özelliğini kaybetmesiyle ve nesilden nesile aktarılması sürecinde ait olduğu sosyal çevrenin, kültürel ve iletişimsel davranış özelliklerini, eğlenme ve eğlendirme pratiklerini, sanat anlayışını yansıtan estetik sunumlar şekline almıştır. Bu konuda Kaeppler; *“Bazı toplumlarda insanların tanrı için sergiledikleri hareketler dinsel bir tören olarak kabul edilir. Fakat aynı hareketler bir izleyici karşısında sergilenirse bir dans olarak algılanır”* (Kaeppler, 2003: s. 383) şeklinde bir yaklaşımda bulunmaktadır.

Bu çalışmada; Zağnospaşa İlköğretim Okulu'nda bulunan ve 23 Nisan halk oyunları gösterileri için halk oyunları çalışmalarına katılan tüm beşinci sınıf öğrencilerinin (10-11yaş gurubu), 4 aylık bu halk oyunları çalışmalarının öğrencilerin sosyal uyum düzeylerine etkileri araştırılmıştır. Araştırmaya tüm beşinci sınıf öğrencileri katılmıştır, 147 öğrenci üzerine yapılan bu çalışmada, geçerliliği güvenilirliği önceden kanıtlanmış olan rehberlik

araştırma merkezinin kullanmış olduğu sosyal uyum envanteri kullanılmıştır. İlk olarak öğrenciler halk oyunları çalışmalarına başladıklarında bu envanter uygulanmıştır daha sonrada 2. Olarak da 23 Nisan gösterilerinde öğrenciler çalışmalarını sergiledikten sonra uygulanmıştır uygulanan 2 anket karşılaştırılarak öğrencilerin çalışma sonundaki sosyal uyum dzeleri yorumlanmıştır. Anket yüzdesel dağılım, frekans, aritmetik ortalama yoluyla açıklanıp yorumlanmıştır. Ayrıca anket sonuçları SPSS programında bağımsız t-test ile karşılaştırılmıştır.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre görülüyor ki yapılan halk oyunları çalışmaları kız öğrencilerde çok çekingen ğrenci sayısında %2 lik bir azalma, çekingen ğrenci sayısında %1 lik bir artış, orta ğrenci sayısında %3 lk bir azalma, uyumlu ğrenci sayısında %2 lik bir artış, çok uyumlu ğrenci sayısında %3 lk bir artış grlmştr. Erkek öğrencilerde ise çok çekingen ğrenci sayısında %4 lk bir artış, çekingen ğrenci sayısında % 5 lik bir azalma, orta ğrenci sayısında %17 lik bir artış, Uyumlu ğrenci sayısında % 13 lk bir artış, çok uyumlu ğrenci sayısında %4 lk bir artış grlmştr.

Sonuç olarak halk oyunları çalışmaları ilköğretim beşinci sınıf(10-11 yaş gurubu) ğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine özellikle kız öğrencilerde kayda değer olumlu bir gelişme sağlamamıştır.

Anahtar Sözcükler: Halk oyunları, sosyal uyum , ilköğretim 5. Sınıf ğrencileri

ABSTRACT

Folk dances and the people who were born in the human auditory and visual aspects of the cultural elements danced born in the social life of society, the cultural products that reflect the cultural richness and knowledge.

Previously it was exhibited in religious and magical folk dance performances. But then losing time and the passing down of property belonging to the process of the social environment, cultural and communicative behaviors and practices of recreation and entertainment, reflecting the aesthetic understanding of art takes the form of presentations. Kaeppler on this subject: "In some societies, people's movements exhibit to God is accepted as a religious rite. But it is perceived as a dance movements if it is performed in front of audience "(Kaeppler, 2003: p. 383) is an approach in the form. It was first applied when students just started training secondly applied after they performed their show. The two inventories were compared and the level of social integration was interpreted. The inventory was interpreted through out arithmetic average, percentage dispersion, frequency. In addition, independent t-test results of the survey were compared with the SPSS program.

According to the results; a decrease of % 2 on over shy girls, an increase of %1 on shy girls, a decrease of %3 on average girls, an increase of %2 on out-going girls, an increase of %3 on over out-going girls was observed. An increase of %4 on over shy boys, a decrease of %5 on shy boys, an increase of %17 on average boys, an increase of %13 on out-going boys, an increase of %4 on over out-going boys was observed.

In conclusion folk dance trainings didn't made a positive contribution to 5th grade students (10-11 age group)' social integration levels especially to girls.

Key Words: Folk dances, social integration, the primary 5 Grade student

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
ÇİZELGELERLİSTESİ.....	x
1.GİRİŞ.....	1
1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırmanın Önemi.....	2
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	2
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
2. İLGİLİ ALANYAZIN.....	3
2.1. Kuramsal Çerçeve.....	4
2.1.1. Sosyal Uyum.....	4
2.1.1.1. Sosyal Uyum Etkileyen Faktörler.....	4
2.1.1.1.1. Aile.....	6
2.1.1.1.2. Beklentiler.....	7
2.1.1.1.3. Uygusu.....	7
2.1.1.1.4. Etiketleme.....	8
2.1.1.1.5. Saldırganlık.....	8
2.1.1.1.6. Bağımlılık.....	8
2.1.1.2. Çocuk Ve Sosyalleşme.....	9
2.1.1.2.1. Çocuğun Sosyalleşmesini Etkileyen Faktörler....	10
2.1.1.2.1.1. Sosyal Becerilerini Geliştirmek.....	10
2.1.1.2.1.2. İletişimini Geliştirmek.....	11
2.1.1.2.1.3. Yaşlılarıyla İlişkiler.....	11
2.1.1.2.1.4. Ebevyinleri İle İlişkiler.....	11
2.1.1.2.1.5. Öğretmenle İlişkiler.....	12

2.1.1.2.2.	Sosyalleşme Süreci İçerisinde Çocuğun Kazanması Gereken Temel Sosyal Beceriler.....	12
2.1.1.3.	Kendi Kendini Kontrol Etme Ve Ahlaki Bilinç.....	12
2.1.1.4.	Sağlıklı Bir Disipline Doğru.....	13
2.1.1.5.	Kaçınılması Gereken Bazı Disiplin Yöntemleri.....	14
2.1.2.	Halk Oyunları.....	15
2.1.2.1.	Halk Oyunları Nedir?.....	15
2.1.2.2.	Halk Oyunlarının Tarihi Gelişimi.....	17
2.1.2.2.1.	İlk Çağda Halk Oyunları Ve Danslar.....	18
2.1.2.2.2.	Orta Çağda Halk Oyunları Ve Danslar.....	20
2.1.2.2.3.	Yeni Çağda Halk Oyunları Ve Danslar.....	22
2.1.2.2.4.	Yakın Çağda Halk Oyubnları Ve Danslar.....	24
2.1.2.3.	Halk Oyunlarının Doğuşu.....	29
2.1.2.4.	1900 Yıllardan Günümüze Halk Oyunları Çalışmaları.	30
2.1.2.5.	Konularına Göre Halk Oyunları.....	32
2.1.2.6.	Türk Halk Oyunlarının Sınıflandırılması.....	33
2.1.2.6.1.	İçerdiği Konulara Göre Halk Oyunları	33
2.1.2.6.2.	Tür Özelliğine Göre Halk Oyunları.....	34
2.1.2.6.3.	Kareografik Düzenlerine Göre Halk Oyunları....	37
2.1.2.6.3.1.	Dansçı Sayısına Göre Danslar.....	37
2.1.2.6.3.2.	Sahne Düzenlerine Göre Danslar.....	38
2.1.2.6.3.3.	Adım Biçimlerine Göre Danslar.....	38
2.1.2.6.4.	Çalgı Özelliklerine Göre Halk Oyunları.....	38
2.1.2.6.5.	Adların Anlamlarına Göre Halk Oyunları.....	40
2.1.2.7.	Türk Halk Oyunlarının Kişiler Ve Toplum Üzerindeki Etkileri.....	41
2.1.2.8.	Halk Oyunları Öğrencilere Neler Kazandırır.....	43
2.1.2.9.	Halk Oyunlarının Hareket Ve Sportif Yönden Değeri...	45
2.1.2.10.	Halk Oyunları Öğretiminde Basamaklama.....	45
2.1.2.11.	Halk Oyunları İle İlgilenen Kurumlar.....	46
2.1.3.	İlgili Araştırmalar.....	48

3.YÖNTEM.....	56
3.1. Araştırmanın Modeli.....	57
3.2. Evren ve Örneklem.....	58
3.3. Veri Toplama Araçları ve Teknikleri.....	58
3.4. Veri Toplama Süreci.....	58
3.5. Verilerin Analizi.....	59
4. BULGULAR VE YORUMLAR.....	61
4.1. Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizi Bulguları.....	61
4.2. Kız Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Bulguları.....	63
4.3. Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Bulguları.....	65
4.4. Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Bulguları...67	
4.5. Sosyal Uyum Anketinin Olumlu Sorularına Verilen Cevapların Korelasyonu.....	69
4.6. Sosyal Uyum Anketinin Olumsuz Sorularına Verilen Cevapların Korelasyonu.....	70
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	71
5.1. Sonuçlar.....	71
5.2. Öneriler.....	72
KAYNAKLAR.....	73
EK-1 ÖLÇEK FORM.....	78

ÇİZELGELER LİSTESİ

Grafik1: Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımı.....	57
Grafik 2: Öğrencilerin Yaş Dağılımı.....	57
Tablo 1. Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları.....	62
Tablo 2. Kız Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Sonuçları.....	63
Grafik 3: Kız Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Grafiği.....	64
Tablo 3: Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Sonuçları.....	65
Grafik 4: Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Sonuçları	66
Tablo 4: Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Sonuçları....	67
Grafik 5: Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Grafiği.....	68
Tablo 5: Sosyal Uyum Anketinin Olumlu Sorularına Verilen Cevapların Korelasyonu Sonuçları.....	69
Tablo 6: Sosyal Uyum Anketinin Olumsuz Sorularına Verilen Cevapların Sonuçları.....	70

1.GİRİŞ

1.1. Problem

Çocukların uyumlu bir birey olarak yetiştirilebilmesi için eğitim de öğretim kadar önemli olan duygusal ve sosyal gelişmelerine yardım edecek, doyum sağlayacak bir takım etkinliklere yer vermek gerekmektedir. Bu etkinliklerin bir bölümü serbest zaman etkinlikleri, beden eğitimi veya sportif etkinliklerdir. (Kuru 2003)

Okul çağı çocukların en önemli özelliklerinden olan lider olma, guruba kabul edilme ve toplum içinde saygınlık görme hissini tatmin etme için saldırgan davranışlara ve şiddet eylemlerine başvurdukları bilinmektedir. Ayrıca kendini diğer çocuklardan fiziksel ve sosyal kültürel veya ekonomik açıdan farklı ve yetersiz hisseden çocukların da kendini gerçekleştirmek ve kanıtlamak için saldırgan eylemlerde sorun çözme yöntemini kullandıkları görülmektedir (Stein 1997)

Bu denemele ilköğretim öğrencileri okullarda sosyal faaliyetlere yönlendirilmelidirler. Okullarda öğrencilerin çeşitli faaliyetlere yönlendirilği yapılan araştırmalarda görülmüştür. Ancak tezimizin de konusu olan halk oyunlarına ilk öğretim okullarınının genelinde daha çok önem verildiği görülmüştür. Halk oyunlarının öğrenciler üzerine ne gibi faydaları var araştırılmış Folklor Halkbilim Dergisi 50.sayısında da bu faydalar yayınlanmıştır. Ancak öğrencilerin sosyalleşmesi için yapılan bu çalışmaların öğrencilerin sosyal uyum düzeylerine ne gibi bir etkisi var araştırma yapılmamıştır.

Bu anlamda araştırmanın proplemini halk oyunları çalışmalarınının ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu)öğrencilerin sosyal uyum düzeylerine etkisi olmuştur.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, halk oyunları çalışmalarının ilk öğretim beşinci sınıf 10 -11 yaş gurubundaki öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisini tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda öncelikle aşağıdaki sorulara yanıt bulunmaya çalışılacaktır:

1. Sosyal uyum nedir bunları etkileyen etmenler nelerdir?
2. Halk oyunlarının kültür içersindeki yeri nedir?
3. Halk oyunları çalışmalarının eğitimdeki yeri nedir?
4. Halk oyunları çalışmalarının öğrencilerin sosyal uyum düzeylerine etkisi nedir?

Bu sorular çerçevesinde önce sosyal uyum nedir ne gibi iç ve dış etmenlerle çocuğun sosyal uyumu etkilenir. Türk kültürünü öğrenilmesi ve öğretilmesi açısından halk oyunlarının yeri. Bugünden yarına bir köprü olan halk oyunlarının eğitici ve öğretici özelliği üzerine araştırılarak. Halk oyunları çalışmaların genel anlamda bireye katkıları nelerdir. Okullardaki çalışmaların okullardaki durumu araştırılarak, yapılan çalışmaların sosyal uyum düzeylerine ne gibi etkisi vardır tespit etmeye çalışılmış ve yapılan çalışmalar yazıya geçirilerek kaybolmasının engellenmesi hedeflenmiştir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu incelemenin bundan sonraki halk oyunları üzerine yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca bir toplumu ayakta tutan en önemli unsur olan kültürün önemli bir kolu olan halk oyunlarının tarihin karanlığında çıkıp bu güne ve bugünün gençlerine çocuklarına ışık tutması açısından, temel hedefi öğrencilerin sosyalleşme sürecini sağlamak olan okullara halk oyunları çalışmalarının girmesini sağlamak ve velilerin de halk oyunlarına gereken önemi vermesi açısından bu çalışmayı yapmayı doğru buldum. Ayrıca çalışma halk oyunlarının ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkilerini

araştırılmada tez seviyesinde” ilk” olma özelliği taşıdığından önem teşkil etmektedir. Çalışma, daha önce yapılan benzer çalışmanın olmaması açısından değerlendirildiğinde, okullarda uygulanacak beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katkıda bulunacaktır.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma için yapılan anket çalışması tek bir İlköğretim okulundaki beşinci sınıf 10-11 yaşındaki öğrencilerle sınırlandırılmıştır. Halk oyunları çalışmalarına dördüncü Ve beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencileri birlikte katılmış olmasına rağmen Öğrencilerin sosyal uyumları etkileyen farklı etmenler olmasını engellemek ve yapılan anketin güvenilirliğini arttırmak için aynı yaş gurubundaki öğrencilere, aynı çevre şartlarında ve sosya ekonomik düzeylere sahip öğrenciler üzerine yapmak hedeflenerek aynı okuldaki aynı yaş gurubundaki öğrencilere anket uygulanmıştır. Kaynak kişilerden elde edilen veriler arasındaki benzerlikler göz önünde bulundurulduğunda, kaynak kişilerin kendi bölgelerinin tamamını temsil ettiği ileri sürülebilir.

1. 5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırmada veri kaynağı olarak, süreli yayınlar, makaleler, kitaplar, internet veri tabanları ve kaynak kişilerden yararlanılmıştır.

Araştırmada halk oyunlarının beşinci sınıf öğrencileri üzerine etkilerinin arasından sosyal uyum ile sınırlandırılmıştır. Halk oyunlarının öğrenciler üzerindeki diğer etkileri üzerinde durulmamıştır.

Araştırma Zağnospaşa İlköğretim Okulu beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrenciler ile sınırlandırılmıştır. Araştırmada kullanılan örneklem miktarının küçük olması nedeniyle tüm beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencilerine genellenemez. Genelleme ancak benzer araştırmaların yapılması ve sonuçlarının karşılaştırılması ile sağlanır.

Çalışmada birbiriyle benzerlik gösteren 147 öğrenci üzerine sınırlandırılmıştır.

2. İLGİLİ ALANYAZIN

2.1. Kuramsal Çerçeve

Kültür, insanların fiziksel ve toplumsal çevrelerine uyum sağlabilmeleri için yarattıkları maddi ve manevi eserlerin tümüdür. (Tezcan, Mahmut, 1997, s.4) Bu bütünlük içerisinde hiçbir kültürel olgu yoktur ki, diğer kültürel olgulardan bağımsız ortaya çıksın ve yine diğer kültürel olguları etkilemesin. Kültür olguların en önemlilerinden olan halk oyunları bireylere birçok katkıları vardır. Bu katkılarından yola çıkarak geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın eğitim süreci içerisinde kendi öz benliğini kaybetmeden gelişen teknolojinin ışığında sosyal bir varlık olarak yetişen bireyler olması hedeflenmiştir. Teknolojik gelişmelerin amacı dışınca kullanılması anti sosyal gençler yetişmesinde önemli rol oynamaktadır. Çocuklarımızı tv ve internetin esaretiinden kurtarıp hayatın içinde bir birey olarak varlığının isbatı için artık okullarda sosyal çalışmalara büyük önem verilmektedir. Sosyalleşme bireyin toplum normlarına uyumu ise halk oyunları bu görevi hakkıyla yerine getirmektedir, birlikte çalışma , gurup bilinci, sorumluluk duygusu, kurallara uyma, ritim ve hareket becerisi .....v.b birçok kazanımlarıyla öğrencinin sosyalleşmesi açısından büyük önem teşkil etmektedir. Maddi manevi katkıları düşünülde halk oyunları okullarda sadece eylence amaçlı değil bir ders gibi özellikle ilköğretim öğrencilerine sunulmalıdır. Çalışma bu kuramsal çerçeveden hareketle ele alınmıştır.

2.1.1. Sosyal Uyum

Sosyal uyum insanın sosyal çevreye iyi bir şekilde uyum gösterebilmesidir. Uyum sağlayabilmesi içinde birtakım becerilere sahip olması gerekir ki bunlar sosyal uyum becerileridir.

Sosyal uyum becerilerini

- İletişim becerileri,
- Kişiler arası ilişki becerileri,
- Kendi kendini gerçekleştirme becerileri

olarak ayırabiliriz.

Yardım etme, yardım ya da bilgi isteme, bir konuda konuşma başlatabilme, sorulan sorulara yanıt verme, kendini tanıtmaya, kurallara uyma, sırasını bekleme, işbirliği yapma, teşekkür etme, özür dileme, eleştiri kabul etme, yaptığı işe ilişkin geri bildirim isteme gibi sosyal beceriler bireyin topluma uyumunu, toplumla bütünleşmesini, yaşlıları ve diğerleriyle etkileşimini ve iletişimini sağlar. Aynı zamanda akademik becerilerin gelişimini destekler ve bu becerilerdeki başarının artmasını kolaylaştırır. Sosyal becerileri yeterli olan bireyler daha uyumlu olmakta, arkadaşları ile daha sağlıklı etkileşim kurabilmektedirler.

Sosyal becerileri ve yeterliklerini, sosyal beceri eksiklikleri ve yetersizliklerini göz önünde bulundurduğumuz zaman anne-babalar ve öğretmenlere büyük sorumluluklar düşmektedir.

Öğrenciler okullarda sosyal becerilerini geliştirecek çalışmalara yönlendirilmeliler, okul yönetimi öğretmenler ve veliler yapılacak bu çalışmaları desteklemelidirler. Zihin, sağlığın en önemli unsurudur. Zihnin vücudu kontrol etmesi, evrensel olarak kabul edilmiş bir gerçektir. Pozitif düşünen ve güçlü zihne sahip olan kişilerin en iyiye ulaşma engelini nasıl üstesinden geldiğine dair pek çok olay vardır. Açıkçası, zihnin uçsuz bucaksız gücünün tam olarak nerede bittiği henüz bilinmiyor.

Halk oyunu çalışmaları; amacı ve insan unsuru itibarıyla karmaşık bir oluşumu içerir. Halk kültürü kaynağından gelen halk oyunları eğitim çalışmalarında ayrılmaz bir bütünü olmalıdır. Halk oyunu doğal ve içgüdüsel olarak insanımıza öğrenim ve gelişim süresince verilmelidir. Halk oyunları eğitimde, bireyin organik, sinir-kas, zihinsel ve duygusal gelişiminde yerini alır. Halk oyunları eğitimi sayesinde kişi kendini tanıtır-tanıtır. Yeteneklerini geliştirir. Sınırlı ve güçlü yönlerini anlar. Vücudunu ve sağlığını korur. Organizmasını en iyi biçimde kullanmayı öğrenir. Gerekli bilgi, beceri, alışkanlık, kişisel ve toplumsal davranışlar kazanır. Boş zamanlarını değerlendirir, sosyal uyum becerisi kazandırır. Sosyal uyumu etkileyen bir çok etmen vardır.

2.1.1.1. Sosyal Uyumu Etkileyen Faktörler

Çocuğun sosyal gelişimini etkileyen bazı faktörler vardır bunlar : Aile, beklentiler, uygu, etiketleme, saldırganlık, bağımlılık.

2.1.1.1.1. Aile

Çocukların sosyalleşmesinde birinci derece sorumlu ve etkili olan kurum ailedir. Aile ortamında anne-baba tutumları, değerleri, zevkleri çocuğunun gelişimini etkiler. Çocuk yetiştirme tutumları ile çocuğun davranışlarını ilişkilendirmek mümkündür (Aydın,1997:88)

Aile çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini hızlandırıcı bir etkiye sahiptir. Ailede anne-babanın çocuk üzerine etkisi, daha bebek dünyaya gelmeden önce başlar. Annebabanın, bebeğin dünyaya gelmesine istekli ya da isteksiz oluşları, gelişine hazır olup olmadıkları ve bebekten beklentileri, bebeğin ilk izlenimlerini ve çevresi ile duygusal etkileşimlerini etkiler (Arı ve diğ.,2002:59).

Sosyalleşme bir tür çevreye uyum sürecidir. Birey bu süreci ailesi ile birlikte yaşamaya başlamaktadır. Bireyin psikolojik yapısını etkileyen önemli sosyalleşme faktörlerden biri ailedir. Bunun bir çok nedeni olmakla birlikte aile; sosyal ve kültürel, okul, iş gibi ikincil gruplar kitle iletişim araçları ve olağanüstü durumlar (savaş, deprem, afet) gibi faktörlerin etkilerine göğüs germede, onlara karşı koymada veya onlara uyum sağlamada birey için bir rehber, bir sığınma yeri olma özelliğindedir (Küçük Kurt, 1990:81). Çocuğun yetiştiği ailenin yapısı, genişliği, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi, onun ilk sosyal deneyimlerini, dolayısıyla duygusal ve toplumsal gelişmesini etkileyecektir. Her anne-babanın bilerek ya da bilmeyerek çocuklarına karşı tutumu değişik olabilmektedir. Bazı çocuklar daha çok sevilmekte, bazılarında baskı yapılmakta, bazıları istenmeyen çocuk olarak görünmekte, bazılarında ise daha çok hoşgörü gösterilmektedir. Bütün bu tutumlar, çocuğun hem kişiliğinin, hem de sosyal gelişiminin değişik biçimler kazanmasına neden olmaktadır.(Yavuzer,1998:137)

2.1.1.1.2. Beklentiler

Bireyin aile içinde anne-baba, kardeş, toplumda arkadaş vb. olma gibi çeşitli sosyal rolleri vardır. Rol, belirli bir statüyü işgal eden bir kişiden beklenen davranışların dağılımıdır. Kişi genellikle birden fazla rolü birlikte yürütmek durumundadır. Roller kişiye bazı haklar ve sorumluluklar kazandırır.

Çocuk yardımlaşma, paylaşma, işbirliği vb. prososyal davranışları çevresindeki kişileri ve arkadaşlarını gözleyerek öğrenir. Çevre çocuktan bu davranışları göstermesini beklediğinden, çocuk beklentilerin dışında hatalı davranışlarda bulunduğu zaman, çevresindeki kişilerin olumsuz tepkileriyle karşılaşır.

Bu olumsuz tepkiler çocuğun hatalı davranışları anlamasına yardımcı olur. Çevredeki kişilerin çocuktan beklentileri önemlidir. Çünkü çocuk kendisinden beklenenleri benimser ve gerçekleştirmeye çalışır (Arı ve diğ.,2002:45-46).

2.1.1.1.3. Uygu

Grup içindeki insanların belirgin özelliklerinden biri de içinde buldukları grubun görüşüne uyma eğilimidir. Sosyal davranış, bireyin başkaları tarafından etkilenmesi sonucu ortaya çıkar ve bir sosyal etkileşim sürecini içerir. Sosyal etki sonucu meydana gelen gruba uyma davranışı, kişilerin birbirine benzerliğini vesosyal davranış düzenliliğini yaratır.

Uyma davranışı üç farklı sürece bağlı olabilir. Bunlar; itaat, özdeşleşme ve benimsemedir.Çoğunluğunun kararları bireyin karar verme davranışını etkiler. Grup içinde grubun görüşüne uyma eğilimi insanların özelliklerindedir.

Uyma davranışının hem kişisel, hem de ortamsal etkenlerin etkileşimi sonucu ortaya çıktığı söylenebilir (Kağıtçıbaşı, 1996: 80-81)

2.1.1.1.4. Etiketleme

İnsanlar bireyi, bazen de birey kendi kendini yetenekli yeteneksiz, anlayışlı, sevecen, insancıl ve saldırgan gibi özelliklerle etiketlerler, başka bir deyişle isimlendirirler. Bu etiketleme, beklentilerde olduğu gibi çocuğu etkilediği yönde davranmaya zorlar. Çocuk o etiketi benimser, başka türlü davranmaya çaba göstermeyebilir (Ülgen, Fidan, 2002:233).

2.1.1.1.5. Saldırganlık

Saldırganlık, sosyal davranışların güçlü bir tayin edicisidir. Saldırgan çocuk, ruhsal sorunları nedeniyle, yaşıtları ve genel olarak çevresiyle uyumlu ilişkiler kuramayan çocuktur. Bireyin eşya veya insana gösterdiği hiddet duygusunun ifadesidir.

Hiddet ya da kızgınlık açıkça gözlenebilir, vurma, öldürme, yaralama, fırlatma, küfretme gibi davranışları içerir. İkinci olarak hiddet eğilimi hareketin arkasında gizlidir. Saldırgan çocuk aşırı derecede geçimsiz, gergin ve kavgacıdır. Çevrenin koymuş olduğu kurallara uymak istemez ve sık sık çığır. Büyüklerine karşı gelir. Bu nedenle akranları ve çevresindeki kişilerle olumlu sosyal ilişkiler kuramaz (Yörükoğlu,1986: 259).

2.1.1.1.6.Bağımlılık

Bağımlılık, karar vermede danışma ve duygusal destek için diğer kişilere dayanma ihtiyacıdır. Ya da kendine güvenmede yetersizliktir (Ülgen, Fidan, 2002:237). İlk altı ay, çocuğun kendi bedeninin gereksinimlerine duyarlı olduğu bir dönem olmakla birlikte, bu gereksinimleri karşılayanlara bağımlılık geliştirdiği bir dönemdir.

Bağımlılığın, sosyalleşme açısından önemi büyüktür (Oktay,1999:112) Çocukların uyumlu bir birey olarak yetiştirilebilmesi için eğitimde öğretim

kadar önemli olan duygusal ve sosyal gelişmelerine yardım edecek, doyum sağlayacak bir takım etkiğnlıklere yer vermek gerekmektedir. Bu etkinliklerin bir bölümü serbnest zaman etkinlikleri, beden eğitimi veya sportif etkinliklerdir (Kuru 2003).

Okul çağı çocukların en önemli özelliklerindenolan lider olma, guruba kabul edilme ve toplum içinde saygınlık görme hissini tatmin etme için saldırgan davranışlara ve şiddet eylemlerine başvurdukları bilinmektedir. Ayrıca kendini diğer çocuklardan fiziksel ve sosyal kültürel veya ekonomik açıdan farklı ve yetersiz hisseden çocukların da kendini gerçekleştirmek ve kanıtlamak için saldırgan eylemlerde sorun çözme yöntemini kullandıkları görülmektedir (Stein 1997).

Bu deneni ilköğretim öğrencileri okullarda sosyal faaliyetlere yönlendirilmelidirler. okullarda öğrencilerin çeşitli faaliyetlere yönlendirilgi yapılan arştırmalarda görülmüştür. Ancak tezimizin de konusu olan halk oyunlarına ilk öğretim okullarınının genelinde daha çok önem verildiği görülmüştür. Halk oyunlarının öğrenciler üzerinene gibi faydaları var araştırılmış yazısında da bu faydalar yayınlanmıştır. Ancak öğrencilerin sosyalleşmesi için yapılan bu çalışmaların öğrencilerin sosyal uyum düzeylerine ne gibi bir etkisi var arştırma yapılmamıştır.

2.1.1.2. Çocuk ve Sosyalleşme

“Lütfen ve teşekkür ederim demek”, “sırasınıbeklemek”, “kolunun yerine bir mendile burnunu yada ağzını silmek”, “diğer çocuğu aniden itmek yerine ondan oyuncağını geri vermesini rica etmek”. Çocuğun sosyalleşme sürecine bağlı olan birkaç davranış örneği. Burada, bir süreçten söz ediyoruz. Küçük yaşlardan başlayarak çocuk, gitgide neleri yapıp yapmaması gerektiğini, kuralları, gelenekleri ve içinde yaşadığı toplumun değer yargılarını öğrenir.

Sosyalleşme, çocuğun gelişiminin önemli bir parçasıdır. İleride sosyal çevre ile uyum sağlamış bir birey olması, buna bağlıdır. Sosyalleşme, kendiliğinden olan, mekanik bir süreç değildir. Çocuğa bu konuda rehberlik

edilmeli ve belli bir disiplin kazanmasına çalışılmalıdır. Bununla beraber, çocuğun bu süreçle ilgili gösterdiği çaba ve işbirliği, onun eğitiminden sorumlu kişilerce cesaretlendirilmelidir. Çocuğun işbirliği, sizin ve çocuğunuzun eğitiminden sorumlu kişilerin onunla kuracağı sıcak ve onaylayıcı bir tutumla gelişir.

2.1.1.2.1. Çocuğun Sosyalleşmesini Etkileyen Faktörler

Toplumsal hayat içinde doğduğu andan itibaren bir birey olan ve öyle kabul edilmesi gereken çocuğun sosyalleşmesini etkileyen birçok etmenler vardır. Bunları ayrı başlıklar altında topluyarak inceledik.

2.1.1.2.1.1. Sosyal Becerileri Geliştirmek:

Sosyal becerilerin gelişimini etkileyen bazı faktörler vardır:

- Çocuğun mizacı: Bazı çocuklar, diğerlerine göre daha sosyaldirler ve böylece, çevrenin daha fazla ilgi ve sempatisini toplarlar. Sıcak kişiler-arası ilişkileri, sosyal beceri gelişimini kolaylaştırır.
- Yakın ilişkilerin niteliği: Çocuğun diğerleriyle yakın ilişkiler kurma olanağına sahip olması, belli bir sosyalliği garantiler, çünkü; başkaları ile iyi ilişkiler kurması konusunda gerekli olan güveni çocuğa verir. Diğer başka yetişkinlerle güvene dayalı ilişkiler kurma şansı olan çocuk, toplumda kabul edilen sosyal davranışları öğrenir.
- Çevrenin izlenimi: Çocuk, daha bebekken, çevresindekiler, onun ihtiyaçlarına cevap verebilmek için kullandığı jest ve mimikleri anlamlandırmalıdır. İhtiyaçlarının doyurulması ve saygı duyulması, onu başkalarına açılmaya ve sosyal becerilerini geliştirmeye iter.
- Psikomotör gelişim: Psikomotör becerileri ve kapasitesi sayesinde çocuk, çevresiyle olan ilişkilerini çeşitlendirebilir ve başka kişileri tanıma olasılığını arttırarak sosyal ilişkilerini zenginleştirir.

- Bilişsel gelişim: Bilişsel beceriler, çocuğu, yavaş yavaş egosantrik bakış açısından uzaklaştırarak, başkalarının duygu ve ihtiyaçlarını daha iyi anlamasına, dolayısıyla, onlarla daha iyi ilişkiler kurmasına olanak tanır.

2.1.1.2.1.2 İletişimi Geliştirmek:

Kendini iyi ifade etme ve başkaları tarafından anlaşılma isteği, çocuğu “sözlü” ve “sözsüz” iletişim tarzını geliştirmeye iter. Etkili biçimde iletişim kurmayı bilmek, sosyal becerilerin gelişiminde önemli bir rol oynar. Burada, yetişkinlerin desteği ve yardımı çok önemlidir.

2.1.1.2.1.3. Yaşıtlarlarıyla İlişkiler:

Çocuklar, 6 aydan itibaren, diğer çocuklarla sınırlı, fakat, ahenkli ilişkiler kurabilirler. Örneğin ; 6 aylık bir bebek, bir yandan biberonla sütünü içerken, bir yandan da oyuncaklarını alıp vererek eğlenebilir. 10-12 aylık bir bebek, diğer bir bebek ağlıyorsa, kendisi de gözyaşlarına boğulabilir. 13-14 aya doğru, ağlayan başka bir çocuğu okşayabilir ya da sarılabilir. 18 aya doğru, bir diğer çocuğu, kırık olan oyuncağını kendi sağlam oyuncağı ile değiştirerek teselli edebilir.

Bu örnekler, çocuğun çok küçük yaşlarda bile çevresindekilere karşı ne kadar hassas olduğunu göstermektedir; özellikle çocuklara karşı. Yaşıtı çocuklarla beraber olabileceği bir ortam, çok önemlidir, çünkü; çocuğa, gözlemlme, taklit etme ve sosyal yeteneklerini ifade etme fırsatı verir.

2.1.1.2.1.4. Ebeveynleri İle İlişkiler:

Ebeveyn-çocuk ilişkileri, sosyal gelişim için çok önemlidir, çünkü; ebeveyn çocuk arasındaki yakın ilişkinin niteliği tüm diğer öğretilerin temelinde yer almaktadır. Bu yakın ilişki (yada bağlanma) nın kalitesi, bebeğe gösterilen özene ve onunla geçirilen zamanın süresine bağlı olarak değişir.

2.1.1.2.1.5. Öğretmen İle İlişkiler:

Yeni araştırmaların da gösterdiği gibi; çocuğun sosyal gelişiminde “anne”nin oynadığı rolün dışında başka insanların rolü önemlidir.

Bu kişilerden birisi de öğretmenlerdir. Öğretmen gösterdiği özen ve kurduğu sıcak iletişimle çocuğa fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarına cevap verebilecek kapasitede olduğunu gösterecektir ve böylece, çocuk, öğretmenine “bağlanabilecektir”. Bu bağ sayesinde öğretmen, çocuğun kendi sosyal gelişimine katılımını sağlamış olacaktır.

2.1.1.2.2. Sosyalleşme Süreci İçerisinde Çocuğun Kazanması Gereken Temel Sosyal Beceriler

- Empati duygusunun gelişimi;
- Başkalarının haklarına saygı bilincinin gelişimi;
- Başkalarına yardım bilincinin gelişmesi ve bundan memnuniyet duyma;
- İşbirliği bilincinin gelişimi ve rekabet duygusunun tehlikelerini öngörebilme;
- Arkadaşlığı keşfetme ve bundan zevk alma, sevinç duyma;
- Kendini daha çok “sözle” ifade edebilme hassasiyetine sahip olmak;

2.1.1.3. Kendi Kendini Kontrol Etme ve Ahlaki Bilinç

Sosyal beceri potansiyelini geliştirmek ve gerçekleştirmek için çocuk, toplumun empoze ettiği kuralları ve değerleri kendi kural ve değerleriymiş gibi kabul etmek zorundadır. Bunun için çocuk, oto-kontrol duygusunu geliştirmeli ve ahlaki bilincini içselleştirmelidir.

Kendileri üzerinde kontrol geliştirebilmiş kişiler, daha tutarlı ve sabırlıdır, ihtiyaçlarını daha uygun yol ve yöntemler kullanarak giderebilirler ve ruh sağlıklarını koruyabilirler. Aileler ve eğitimciler, benlik duygusunun gelişimine yardım ederek, çocuğun kendi üzerinde kontrol duygusunu pekiştirebilirler. Bu amaçla, çocuğun olgunluk seviyesi ve yaşına uygun kararları alması yönünde fırsatlar sağlanmalıdır.

Kişisel kontrol, ahlaki bilincin kazanılmasını ve “iyi”, ”kötü” nosyonunun içselleştirilmesini de içerir. Çocuk ve yetişkin arasında zenginleştirici ve sevgi dolu bir ilişki, çocuğa bazı şeylerin neden yapılmaması veya yapılması gerektiğini ifade eden tümevarım tekniğinin kullanılması: “Kum atmana izin veremem, çünkü; kum, kardeşinin gözüne gelebilir”. Her açıklama, çocuğa başkalarını da düşünerek hareket etme motivasyonu sağlamalıdır. Böylece, çocuk, kişisel özgürlüğünü kısıtladığını düşündüğü kurallara körü körüne uymak yerine sosyal çevresine göre davranmayı öğrenir.

2.1.1.4. Sağlıklı Bir Disipline Doğru

Gerçek disiplin, çocuğu pozitif ve yapıcı bir biçimde eğitmektir. Asla ceza ile eş değer değildir. Disiplin, çocuğa özsaygısını yitirmeden, sosyal zorunluluklara ve kurallara uymasını öğretmektir. Disiplin, çocuğun bazı kuralların neden var olduklarını anlayarak, onları özümlemesine yardım eder. Etkili bir disiplin, çocuğun onu çevreleyen dünyaya duyduğu güven duygusunu arttırmalıdır. Etkili bir disiplin için bazı şartların yerine gelmesi gerekmektedir: Yetişkin, çocuğa rehberlik etmeli ve onun ihtiyaçlarına saygı duymalıdır; kuralları çocuğa öğretmek için yeterli zaman harcamalıdır; ortaya çıkması muhtemel bazı problem ve çatışmalar konusunda uyarılarda bulunmalıdır; açıklamalar ve çocuktan istenilenler, onun gelişim dönemine uygun olmalıdır.

Sağlıklı ve tutarlı bir disiplin uygulamaya çalışıldığı bazı durumlarda bile çocuğun kendi kendisini kontrol etmek ve sosyal alanda kabul edilebilir bir biçimde davranmakta zorlandığı görülebilir. Bu durumda, çocuklara yardım etmek ve araya girmek gerekebilir. İşte bazı temel kurallar:

- Arzu edilmeyen bir davranışı durdurmak için uygun bir zamanda araya girerek kesin ve kararlı davranmak. Çocuğun asla başkasının haklarını ihlal etmesine, vurup kırmasına izin vermemek.

- Ansızın oluşan bir problem karşısında çabuk hareket etmek. Örneğin; şiddetli meydan okumayla sonuçlanabilecek her türlü tartışmayı hemen sonlandırmak.
- Bazen bir problem karşısında fiziksel bir uyarı gerekebilir. Örneğin; çocuğu yavaşça, ama kararlı bir biçimde kollarından tutup gitmesini engellemek ve sizi dinlemesini sağlamak gerekebilir. Şu cümle, etkili olabilir: "Sakinlaştığın zaman gitmene izin verebilirim ve o zaman konuşabiliriz".

2.1.1.5. Kaçınılması Gereken Bazı Disiplin Yöntemleri

Bazı disiplin yöntemleri, çocuğun güdülerini kontrol etmesine, sınırları anlamasına yardım etmek konusunda etkili değildirler, hatta, zararlı bile olabilirler. Örneğin; acı alaylar, vurmalar vs.. çocuğun benlik değerini zedelediği gibi duygusal gelişimine de engel olurlar. Ona vurmak, utandırmak, bağırarak, eleştirmek ya da onu bir odaya kapatmak, sadece yetişkinden korkmayı öğretir. Bu tarz bir cezalandırma, güvensizliğe, yalana, gizliliğe ya da saklamaya yol açabilir. Güç yada şiddet kullanılarak boyun eğdirilen çocuğun dikkati, itaat etmediği kuraldan çok çektiği acıya, aşağılanma ve dışlanma hislerine yöneliktir. Kısacası, bu cezalar olumsuz duygularla dolu oldukları için sonuçları da olumsuzdur.

2.1.2. Halk Oyunları

2.1.2.1. Halk Oyunları Nedir?

Halk oyunları icraları kökeni itibariyle, dinsel ve büyüsel unsurların canlandırıldığı mekânlarda gerçekleşen icralar olarak tanımlanmaktadır. Kökeninde taşıdığı özellikleri zaman içerisinde kaybetmesiyle, “yeniden üretilme” ve “nakledilme” gibi aşamalardan geçerek günümüze taşınan bu sunumlar, ait olduğu sosyal çevrenin, kültürel ve iletişimsel davranış özelliklerini, eğlenme ve eğlendirme pratiklerini, sanat anlayışını yansıtan estetik sunumlarşeklini almıştır. Bu konuda Kaeppler; *“Bazı toplumlarda insanların tanrı için sergiledikleri hareketler dinsel bir tören olarak kabul edilir. Fakat aynı hareketler bir izleyici karşısında sergilenirse bir dans olarak algılanır”* (Kaeppler, 2003: s. 383) şeklinde bir yaklaşımda bulunmaktadır ve dansı; müzikal bir sesle bazen şiirle, görsel hareketli ve estetik görünüşlerin birleştiği, kulağa ve göze hitap eden kompleks bir iletişim formu olarak görmekte ve dansın zaman içerisinde insan vücudunun ustalıkla kullanıldığı yaratıcı bir sürecin sonucunda oluşan kültürel bir form olarak tanımlamaktadır. (Kaeppler, 2003: s 382) Dans bu şekilde tanımlandıktan sonra, dansın işlevlerinin belirtilmesini de burada uygun görüyoruz. Halk oyunlarının iletişimsel işlevi noktasında A.Lomax halk danslarını bir “performans” olarak düşünmektedir. Lomax; bireylerin dans etme şekli ve stilini, oyuncuların vücutlarının duruşunu, enerjilerini boşaltmadaki özelliklerini, oyuncu grubundaki sanatçıların birbirleri ile ilişkilerinin dinamiği, oyuncu ile izleyicinin karşılıklı etkilenişi ve iletişimleri gibi karmaşık elementlerin bir sentezi olarak görmektedir. (A. Lomax, 1999: s 174)

Buradan hareketle, Türk halk oyunlarının önemli özelliklerinden biri, belki de en önemlisinin, oyunların icra sırasındaki yaratımı ve sunumu ile izleyici ve icracı üzerinde bıraktığı etki ve bu etkiye bağlı olarak gelişen karşılıklı ortak duygular olduğu söylenebilir. Bu noktada halk oyunları icralarının işlevsel özelliklerini kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde incelediğimizde halk oyunları icralarının, icra edildiği sosyal çevre ve şartlara

göre; “eğlenme ve eğlendirme, eğitim ve kültürün genç kuşaklara aktarılması, toplumsal kurumlara ve törenlere destek verme, toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma” gibi işlevsel özellikleri barındırdığı anlaşılmaktadır. Yukarıda sayılan özelliklerin yanı sıra, değişik icra bağlamları çerçevesinde ele alındığında, halk oyunları sunumlarının yeni ortamlarda farklı işlevler yüklenebileceği görülür. Bu tespite bağlı olarak halk oyunları icralarının günümüzde yüklendiği sosyal, psikolojik ve fizyolojik işlevlerle yeniden tanımlanmaya ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Alan Dundes’in; *“bir halk bilgisi ürününün konteksi bir ürünün içinde aktüel olarak yer aldığı hususi bir sosyal durumdur. Konteks ve fonksiyonu birbirinden ayırmak şarttır. Fonksiyon, özü itibariyle belli sayıda kontekse dayanarak oluşan özel bir sonuçtur. Çoğunlukla fonksiyon mevcut bir halk bilgisi türünün kullanımı veya amacı hakkında bir araştırmacı veya incelemecinin kendisinin ne düşündüğüdür”* (A. Dundes, 1998: s. 109) bu düşüncesinden hareketle, halk oyunları icralarının eğlenceye dayalı sadece çeşitli gösterilere yönelik olmayıp, birbirinden bağımsız birçok sosyal çevrede gerçekleştirilme imkânına sahip olduğunu düşünmekteyiz.

Bu bağlamda halk oyunları icralarının kişiler ve toplum üzerindeki etkileri, sadece oyunların derlendikten sonra taşındığı “sahne” olarak adlandırılan “yapay ortamlarda” veya yaratılıp yaşatılmaya devam ettikleri “doğal ortamlarda” aranmamalıdır. Oyunlar, özel olarak oluşturulan ortamlarda da farklı işlevler yüklenebilmektedir. Bu yeni işlevlerden biri de engelli insanların sosyalleşmesine katkı olarak düşünülebilir. Engelli bireyler üzerinde yapılacak çalışmalar, engelli insan ile toplum arasındaki ilişkileri düzenleyici, engelli bireyin yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik işlevlerinin de olabileceği ve halk oyunları icralarıyla engelli bir bireyin ait olduğu toplumla sağlıklı ilişkiler kurabileceği anlaşılmaktadır. Bu bağlamdaki çalışmalarımızın ilk örneklerinden biri, 2005-2006 yılları arasında, Ege Üniversitesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Merkezi’nde, yaşlılarla sağlık alanında yaşam kalitesini yükseltme amaçlı uygulanan iki farklı egzersiz programıdır (Güzeloğulları, 2006: s. 4). Yapılan bu çalışmaların amacı, gruptaki kişilerin haftada üç gün boyunca egzersizlere devamının sağlanması, yapılan egzersizlerde halk oyunları adım ve müziklerinin

kullanılması ile yaşlılarda Geriatrik hastalıklara bağlı rahatsızlıkların giderilmesine destek sağlanması ve kişilerin genel sağlık durumları ve yaşam kalitelerinin yükseltilmesine yönelik etkilerin tespit edilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu bildiri de; teorik olarak “Sağlık Alanında Yaşam Kalitesini Yükseltme İşlevi” olarak adlandırdığımız ve pratikte “Otistik” rahatsızlığı bulunan Caner Serin üzerinde, 2000 yılından bu yana her hafta Cumartesi günleri, özel ders şeklinde birebir iletişim kurularak yapılan halk oyunları ve müzikal çalışmaların uygulanması ve sonuçları değerlendirilecektir. Öğrencimiz, Gaziantep Üniversitesi Türk Müsikisi Devlet Konservatuvarı, Türk Halk Oyunları Bölümü’nde ve yine adı geçen üniversitenin “Türk Halk Bilimi Topluğu Halk Oyunları” grubunda gerçekleştirilen toplu halk oyunları çalışmalarına dâhil edilerek, sosyalleşme süreci ve iletişimsel gelişimi hakkındaki gözlemlerimize yer verilecek ve bu çalışmalar sonucunda öğrencimizin iletişimsel gelişimi üzerindeki sonuçlar ortaya konulmaya çalışılacaktır. Ortaya çıkan bu sonuçlar ışığında, engelli insanların sosyalleşme süreçleri üzerinde halk oyunları ve halk müziğinin olumlu etkileriyle ilgili çeşitli teklif ve önerilere yer verilecektir.

Halk oyunları öğrencilere çok şey kazandırır. Günümüzde halk oyunlarının eğitim ve öğretimdeki önemini kavramış birçok ülke bu ulusal değerlerini bizimki kadar anlamlı ve görkemli olmamasına karşın okullarında ve geçerli olduğunu kanıtlamaktadır

2.1.2.2. Halk Oyunlarının Tarihi Gelişimi

İlkel toplum insanı bilincini bilgiye, bilime dayalı yönlendirme ile oluşturmaktan çok uzaktı. Çünkü o dönemlerde insanlar tam nesnel bilgiyi sağlayabilecek soyut-mantıksal düşünebilme yeteneğini henüz kazanamamıştı. Düşünme süreci davranışlarla değil hareketin ya da gözlenebilen olguların isimlendirilmesi ile oluşan sözcüklerden ibaretti. İlkel toplum insanı kendini doğal çevresinden ayıramıyor, soyutlayamıyordu. Bu ayırım gerçekleşmediği için de dış dünyanın öznenen bağımsız algılanarak,

dış dünyanın kendi yasallıklarını keşfedebilecek bir soyutlama düzeyi oluşmamıştır. (Levent, Haluk, 1987: s.56).

İlkel insanlarda hayat, düşüncelerle değil, devinimlerle başlamıştır. İnsanı hayvanlardan en önemli özellik, yaşam etkinliğinin bilincinde olmaktadır. Buna rağmen ilk insanlarda tepri ile pratiğin birbirinden ayrılmadığını ve zihinsel soyutlamanın yeterince hayatlarına girmediğini görmekteyiz. Bu aşamada henüz teoriden söz etmek mümkün değildir, yalnızca ilkel tapınma törenleri söz konusudur. İlkel tapınma töreni pratiktir.

Bu törenlerde yapılan tapınma merasiminin en önemli bölümünü taklit dansları oluşturdu. Denebilir ki, bilinçli öykünme bize ilkel atalarımızdan miras kalan bir özellik olmuştur. Bu insanlar bir işi yapabilme yeteneğini geliştirmek için, o işi yapmadan temsili olarak ortaya koymakta idiler. Öykünmenin böylece nesnel bir işlevi yerine getirmek amacıyla doğduğu söylenebilir.

Bu ilk insanın yaptıkları dansların önde gelen amacı dinsel ve büyüeldi. İlkelerde dans dinsel ve büyüsel amaçla ele alınıp hayatın tüm önemli dönüşüm törenlerine mutlaka girerdi. Doğumda, erginleme törenlerinde, evlenme, ölüm, törenleri ile savaşla, avla, totemle, bolluk ve mitlerle ilgili günlerine dansın eşlik ettiğini görüyoruz (Sedat, Veyla, 1971: s.181.)

İlkel toplumlarda zayıf olan, bireyleri zor koşullar toplu yaşamaya zorluyordu. Bu toplumsallaşmanın en güçlü aracını dinsel törenler ve büyüsel danslar oluşturuyordu. Oyun bir ritüel, ya da bir tören olduğu zamanlarda, bir ödev kavramıyla birleşir. Oyun günlük yaşamda bir ara veriş bir dinlenme günlük yaşamın süsü gibidir.

2.1.2.2.1. İlkçağlarda Halk Oyunları ve Danslar

İlk dans bu törenlerde tarım, hayvancılık deniz kara avcılığı; savaş evlenme gibi sosyal ve ekonomik olayların; yağmur, kar, fırtına, deprem, dalga, ağaçların rüzgarla sallanması gibi doğa olaylarının, kötü ruhları kovma

güç dileme, ruhsal dinsel olayların “gerçekten” ten soyutlanarak hareket ve ritimle anlatılması sonucu doğmuştur. Dans, ilk insanlar için anlamakta çektikleri güçlüğe ilk buldukları çözümdü. (Koçkar M. Tekin,1999:s.6.)

İlk inanlar on binlerce yıl önce çaresizlikler içinde, doğaya karşı sürdürdükleri ölüm kalım savaşı sırasında, olayları yorumlayabilmek için dinsel metafizik yöntemler kullanmak zorunda kalmışlardır. Doğa ile kurulan ilişkilerdeki pratiğin azlığı, bunlardan sağlanan anıların birbirinden kopukluğu, genellemeye gitme olanaklarının kısırlığı kavramların eksikliği gibi etkenler bu greksinmelerin öz nedenini oluşturmuştur. (Teber Ş,İstanbul,1978, s.14)

Ülkemizde dansla ilgili yayınlanan yazıda şunlar ileri sürülüyor: Daha giyinmek gereğini anlayamamış, hatta uygar bir insan gibi yürüme yeteneği bulunmayan ilkeller bile oyun oynamayı biliyorlar. Onların kendilerince bazı özel kurallara bağlanmış ve devinimlerle uyumluluk içinde olan müzikleri vardır. (Serinlikli, Güner ,1992: s.13)

Çünkü ilkel insanlar her şeyi bir veya bir çok amaç için yaparlar. İnsal sanatı yaratmakta gücünü arttırmakta ve yaşayışını zenginleştirmede kendine gerçek bir yol bulmuştur. Ava çıkmadan önceki çılgın toplu dans, topluluğun güven duygusunun arttığını ifade ederken; yüze sürülen savaş boyaları, atılan savaş çığlıkları savaşçının daha kararlı olduğunu, düşmanı ürküttüğünü ifade etmektedir. (Fisher, Ernest, 1980: s.39.)

İlkelerin oyuna verdiği önem hiçbir uygar ulusta görülmemiştir. Hatta güzel sanatların uygarlıkla birlikte gelişmesine karşın dansın öneminden değer yitirmesi ve uygar uluslarda toplumun geçim koşulları ve geresinimleri nedeniyle aldığı değerle, ilkelerde yaşamdaki tüm olayları içerdiğinden toplumsal önemi birçok arştırmacı dikkatini çekmişti ve “bir ulus için önem derecesi uygarlık düzeyiyle ters orantılıdır” yargısını çıkarmıştır. (Koçkar, M.Tekin . s,17)

İlkel toplumlarda raksın anlamı o kadar önemlidir ki her hareketi başka başka olayların temsili sayılmaktadır. Örneğin ; bu gün bile, Amerika yerlileri ve afrika da çıplak gezen vahşi kabilelerin oyunlarında mana hakimdir. Ava

çıkmadan önce toplu olarak yapılan çılgin danslar güven duygusunu arttırıryüze sürülen boyaları savaşıları daha kararlı yapar ve düşmanı ürkütüp korkutur diye düşünölmektedir. Bunlar, tehlikeli ve ürkütücü doğa karşısındaki güçsüz yaratık insanın gelişmesinde büyüden büyük destek beklediğı açıklanmaktadır.

İlkel toplumların yaşamlarını sürdürebilmeleri için ihtiyaçtan doğan bu danslar, deneyler sonucu gelişerek sanatın ilk halkalarını oluşturmuştur.

İlkel toplumlarda törenlerde oynadıkları tüm oyunları görev olarak üstlenip, bir görevi yerine getirdiklerine inanırlardı. Bu amaçla törenlerde yapılan gelen danslar zamanla belirli bir kural ve kalıba bağlanarak, yaşatılıp, daha sonraki kuşaklara aktarılmıştır.

2.1.2.2.2. Ortaçağda Halk Oyunları Ve Danslar

Bu dönemde; Mısır ve Roma'da, salt yapılan danslar ve oyunlar ortaya çıkmıştır.Ortaçağda dansta bir profosyenelleşmeye beraberinde profosyonel dansçılar ortaya çıkmıştır. Profosyonel dansçıların ortaya çıkması danstaki dinsel yok olması anlamını ifade etmektedir.

Ortaçağda halk içinde özellikle soylular dans ettiği görölmektedir. Klisenin dansları yasaklanması, ister istemez yapılan dansların dinsel içerikten yoksun olmasına yol açmıştır. Dans sadece şenlik ve gösteri öğelerini taşır olmuştur. Ortaçağ döneminde yapılan dansların hiç birisi günümüze dek özgün haliyle ulaşamamıştır.

Tüm ortaçağ boyunca 3 kavram sanatı belirlemiştir.

Joi, Amor, Cortezia; Joi halk danslarındaki ele verilip dans edilen neşeyi yansıtıyor, Amor çift halinde yapılan dans ile aşk temasını işliyor, Cortezia ise gene bu danstaki el ve ayak figürlerindeki zerafeti, inceliği simgeliyordu ve pandomin özellikleri oldukça fazlaydı. Galliarde Courante,

Canaries ve Bouffons adlı danslar tümüyle pandomin özellikleri taşıırken, pavane pandomin ögesinden uzak bir danstır.

Dans tarihi açısından Ortaçağ danslarında karşımıza iki önemli nokta çıkmaktadır.

a)Dansın içinde pandomin açısından konu ve tema değışikliği

b)Buna bağlı olarak ritim değışiklikleri; yani 4/4'lük başlayan bir dansın 3/4 'lüğe dönüşmesi ve ardından gene 4/4'lük sonuçlanması gibi. (Bu gelişmeler ileride göreceğimiz gibi baleye direkt etkide bulunmuşlardır.

Köylülerin ve halkın, dans figürleri soyluların salonlarında değışime uğrarken, estetik tavır ve eşler halinde dans etmek bu özelliklerin başında gelmektedir. Öyle ki zamanla bir dans terminolojisi oluşmaya başlamıştır. Örneğin halk toplu halde yaptığı dansa Chorea derken, soylular buna Ballatio demektedir. (Dans kelimesinin genel bir tanım olarak kullanılması 15. Yüzyıla rastlanmaktadır.)

Roma'nın yıkılışından sonra Avrupa'ya egemen olan katolik kilisesinin baskısı ile değışik konularda yapılan dans gösterileri yerini halkın eğlenceli danslarına bırakmıştır. Bu dönemde insanları eğlendirmek için yapılan gösteri dansları "Juggle" denen, seyyar dansçı ve müzisyenin yerini tutan kişilerce yapılmaktadır.

Bu danslar daha sonraları soylular tarafından düzenlenerek gösterişli kostümlerle saraylarda kral ve kraliçe karşısında oynanan toplum dansları haline getirilmiştir.

12. ve 15. yüzyıllarda gezici şairler olan "Tülber" ler, şiirlerinde "Viel" adı verilen bir çalgı eşliğinde yapılan "Estampie" danslarında söz etmektedirler.

Yine bu yüzyıllarda Avrupa saraylarının başlıca eğlencesi olan "dans dans" yapılırken, köylüler de halka biçiminde sıralanıp varyantı olan "Karar" dansını yapmışlardır.

Dans ortaçağda saraylıların bir ayrıcalığı durumundadır. Böylelikle varlığını sürdürmek ve gelişmek zorunda olduğundan, dansa katı kurallar koyulmuş kurumlaştırılmıştır. İlk dans okulu 1661'de Fransız Kraliyet Dans Akademisi adıyla Paris'te kurulmuştur. Böylelikle ilk dans öğretmenleri daha 14.yüzyıldan başlayarak dansa kurallar koymaya başlamışlardır.

M.S 1400'lü yıllara gelindiğinde Ortaçağın sınına gelinmiş, Rönesans'ın etkileri görülmeye başlamıştır.

Rönesans italya'sının geleneksel su festivallerinden farklı olan bu eğlencelerde, at baleleri, danslı şarkılar, donanma fişekleri atan makineler ve cennetle cehennemin resimsel anlatımları yer almaktadır. Soyluların yaşamlarında büyük önem taşıyan bu gösteriler, genelde doğum yada evlilik bağlanlarında düzenlenmekte ve sergilenmektedir.

2.1.2.2.3. Yeniçağda Halk Oyunları Ve Danslar

Bu yüzyıllarda Avrupa'da saray soylularına yeni sınıfların katılması burjuvazinin oluşmasıyla birlikte danslar saraylardan, büyük toplantı salonlarına geçmiştir. Özellikle Fransız Devrimi sonrasında sosyete dansları oluşmaya başlamıştır. Bu dönem danslarından bazıları şunlardır: (KOÇKAR, M.Tekin .A.g.e, 33-34)

Mazurka: Üç zamanlı, orta tempoda ve birinci zamanları, polonya kökenli sosyete dansıdır.

Galop: Hızlı ve iki zamanlı, bazı yerlerinde sıçramalar bulunan bir danstır.

Cotignon: eski Fransız danslarından olup, koşma ve sıçrama hareketlerinden oluşan cotignon, sosyete balolarının sonunda yapılmaktadır. Dansı başta müzikleriyle de yapılmaktadır. Cotignon'un anlamının bir çeşit kadın giysisinden geldiği sanılmaktadır.

Kadril: İngiliz "Countrydance" ından geliştirilmiş kırsal kökenli bir danstır.

Krakowoyak: Adını Polanya'nın Krakow şehrinden alan Polak kökenli bir sosyete dansıdır. Büyük gruplar halinde oynanan bu dansta çiftlerin ayaklarında büyük çivili ayakkabılar, bellerinde ise metal halkalar bulunmaktadır. Krakowoyak dansını yapan çiftler bağırarak doğaçlama şarkılar söylemişlerdir.

Farandole: İspanyolların "Frاندulla", İtalyanların "Farandola" dedikleri eski bir Fransız eyalet dansıdır. Dansçılar kalabalık gruplar halinde el ele tutuşarak uzun bir zincir oluştururlar, bir ya da birkaç küçük davul ve düdük eşliğinde yavaş ya da koşar adımlarla hareketlerini sürdürürlerdi. 6/8 ölçüde beş ayrı hareketi bulunmaktadır.

Sequidil: Bugün hala İspanya'da Endülüs'te oynanan eski bir İspanyol dansıdır. 3/8 lik ölçüde şarkılı ve kastanyetlerle oynanan bu dansın çalgı eşliğini de genellikle gitardır.

Çardaş: Fransız kadın müzikolog Michel RENE (1858-1918) yazmış olduğu müzik sözlüğünde "Çardaş" için şöyle demektedir: "Çardaş Çek'çedir. Genel olarak "Çarşeş" denir. Macar halk dansıdır. İçinde oynandığı sahneye "Çarda" denildiği için bu adı almıştır. 18. Ve19. Yüzyılın en gözde danslarından biri olan Çardaş ağır bir girişten sonra kıvrak ve hızlı bir tempoya ulaşır.

Fandango: Fandango tutkuyu dile getirmektedir. Dans boyunca eşler karşılıklı sataşmakta, meydan okumakta ve birbirlerinin ardına düşmektedir. Bazen müzik kesilmekte ve yeniden başlayana kadar dansçılar hareketsiz durmaktadırlar. Bu dansın iki erkek arındabir ustalık yarışması olarak yapılan biçiminde birinci dansçı ritmi ve adımları vermekte ikinci dansçı bu adımları geliştirmektedir. Bu dansta söylenen şarkılar danstan ayrı olarak gitar eşliğinde çalınıp söylenebilmektedir. Müzik ölçüsü 3/4 yada 6/8 liktir.

Polka: Polka'nın Bohemia'da doğduğu, Paris'e bir Çek kızı tarafında getirildiği ve oradan dünyaya yayıldığı sanılmaktadır. 18.yy sonlarında yerli karakterini yitirip bölgesel nitelikler kazanmaya başlamıştır. 19.yy ise Polanyalılar, Çeker, Litvanyalılar, Beyaz Ruslar, Macarlar ve Yugoslavlar bu dansın ve müziğinin ana vatanının kendilerinininki olduğunu iddia edecek kadar yaygınlaşmıştır. Zamanla Polka oynayış biçimine göre bir halkın tanınması mümkün hale gelmiştir.

Vals: 1800'lü Almanya ve Avusturya'da bir tür ulusal dans şekline bürümüş ve tüm şölen, tören gibi toplantılarda birinci sırayı almıştır. Vals bulunla da kalmamış tüm dünyaya sıçramış ve en ve kabul gören dans olmuştur.

Bu danslar dışında 20.yüzyıla gelinceye kadar ortaya çıkmış, zaman zaman moda olmuş diğer danslarda olmuştur. İki zamanlı eski bir provans dansı olup, düdük ve tamburlar eşliğinde oynanan " Tamburen ",İspanyol kökenli bir Küba dansı olan " Habanera " ve Kanarya Adaları yerlilerinden alınan " Canary " dir.

2.1.2.2.4. Yakınçağda Halk Oyunları Ve Danslar

1900'lü yılların başında Avrupa'da devrimi sonrası oluşan sınıfsal ayrımlar, sınıflar arası iletişimi yoğunlaşmasıyla aşınmaya başlamıştır. Bunun sonucu olarak halk arasında çıkan danslar da, sosyete dansları da bütün sınıflar arasında yayılmıştır. Yeni danslar, yeni adımlar bulunmuştur. Bu dansların bir kısmı çok çabuk moda olup, çok çabuk sönerken bir kısmı da varlığını günümüze kadar gelişerek sürdürmüştür.

20.yüzyıldır. Profosyel dansçılarının yanı sıra, profosyonel dans öğreticileri ve düzenleyicileri de ortaya çıkarak, sahne gösterileri, izleyicileri etkileyebilmek amacıyla Brodway müzikalleri gibi büyük prodüksiyonlara dönüştürmüştür.

20.yüzyılda dansları olan özellikle gençliğini etkileyen dans ılgınlarına tanık olunmuştur. Radyo –televizyon gibi iletişim araçlarının gelişmesi de dansların çok çabuk yayılmasını sağlamıştır.

20.yüzyıl dansta, her türlü bağımlılığın ötesinde, yeni arayışlar yeni düşüneler ve yeni simgelerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.

20.yüzyıl da halk oyun ve dansları şu şekilde sınıflandırılmaktadır.

Tango: 20.yüzyılın başlarında Arjantin'de yayılmış ve 1. Dünya Savaşından sonrada bütün dünyada moda olmuştur. Tango kelimesinin Latince tangere kelimesinden türetildiğini ileri sürenler olduğu gibi, tangono deilen kemik (aşık) veya taşla oynanan oyundan türediğini iddia edenlerde vardır. Kadın ve erkek çift halinde yapılan bu dansın müziği 4/4 lüktür. Temel özelliklerinden vbiride bandeoneon denen bir çalgının oluşudur. İlk önceleri bandoneon, gitar, flüt ve kemanla alınıp, söylenen ve dans edilen tango daha sonraları orkestraya uyarlanmıştır.

Tango, çok hareketli ve ritmik bir müzige sahip olmasına karşın hüznü ve karamsardır. Hatta zaman zaman içinde melonkolik çizgiler barındırır.

Cake-walk :1900'lerde Amerikan zencileri arasında yayılan bir dansdır. Eski zenci geleneğine göre en krmaşık ve güç olan hareketleri yapan köleye ödül olarak kek verilirdi. Dansın adını buradan aldığı sanılmaktadır.

Cake-Walk beyazlar arsında yaygınlaşmadan önce, zenci kölelerin balo salonlarındaki kibar danslarla inceden inceye alay eden ve çoğunlukla sahiplerince de izlenen gösterilerilerden doğmuştur. Daha sonra caz ritimlerine dayanan ABD ve Avrupa danslarının evrine katkıda bulunduğu gibi, müziğin gelişmesinde etkili olmuştur.

Charleston: Fox-trot'tan daha yavaş tempolu bir dansdır. Amerikan zencileri tarafından Afrika danslarının ilkel ritmine, bir takım kıvrak ayak

hareketlerinin ekmesiyle oluşmuştur. 1925-1930 yılları arasında bütün dünyaya yayılmıştır.

Salon caz dansıdır. Çiftlerle, grup olarak yada tek başına dans edilir. Temel adımı ayak uçlarının içe topukların dışa döndürülerek devinilmesinden oluşur. Bu hareketler Trinidad, Nijerya ve Gana' nın bazı danslarıyla belirgin benzerlikler taşır.Charleston'da müzik senkoplu ve 4/4 lüktür. Başlangıçta, tasasız, özgür bir hava taşımakta, ayak vurma ve el çırpımlarla oluşan ritimlere göre dans edilmektedir. 1920' li yıllarda zencilerin Running Wild adlı müzikalinde bu dansın profesyonel dansçılar tarafından sergilenmesinden sonra, ulusal bir çığırılığa dönüşmüştür.1925 yılında ise Josephine Baker'ın sanat yaşamına başladığı la Revue negre adlı müzikalde Fransa'ya giren bu dans kısa zaman tüm Avrupa'yı çok etkilemiş ve partilerin vazgeçilmez dansı olmuştur.

Fokstrol: Salon dansı olarak yapılan folkstrotta daha za çaba gerektiren hareketler ve adımlar kullanılmıştır. Fokstrotu'un ragtimeden etkilenmiş olan müziğisenkoplu ritimli ve 4/4 lük ölçülüdür. Adımların hızı müziğe göre değişir, iklik notlarda yavaş, dörtlük notalarda ise hızlı adım gerektirir.

Fokstrot'un temel dans adımları, chasseler (yani bir adımı atıp, öbür ayağını sürüyerek onuna yanına getirme) ve çeyrek dönüşlerden oluşur. Çiftler birbirlerini genellikle salon danslarında alışıldığı gibi tutmaktadır. Hızlı müzik eşliğinde yapılan fokstrot çeşitleri arasında dansın ilk ortaa çıkışından kısa bir süre sonra İrene ve Vernon Castle'ın geliştirdikleri onestep (bir adım) ve bacakların hızla çapraz yapıldığı peabody bulunmaktadır.

Flamenko : Andalucia (Endülüs) çingeneleri ile Flamenkoların müziği ve dansıdır. Kökleri çingenelerin, Andakucialı'ların, Arapların ve hatta belki İspanyol Yahudilerin halka şarkılarına dayanır.

19. yüzyıldan itibaren çingeneler profesyonel olarak cafelerde dans etmeye başlamışlardır. Müzikleri ve dansları için "flamenco" söcüğü ilk kez bu dönemde kullanılmaktadır. Şarkılar önceleri gitarsız söylenirken ki bugün de

bazı süreler salt Çırparak söylenerek, cafe gösterilerinde gitar önem kazanmıştır. Flamenko denilince akla gelen kastanet çingene geleneğinin bir parçası değildir. Flamenkonun bir gösteri sanatına dönüşmesi ve profesyonel sahne sanatları üstündeki ticari baskılar zamanla “doğaçlama” ortadan kalkmasına ve erini düzenli gösterilere bırakmasına ol açmıştır.

Can – Can: 19.yüzyılın sonlarında başlayarak Fransa’da geniş ilgi gören bir çeşit Kadridir. Orta sınıfın gittiği bar, kabere, gazino, gibi eğlence yerlerinin başlıca dansı haline gelen ve belli bir düzeni olmayan salon dansıdır.

Kastanyen denilen çalgı bu dansın tipik özelliğidir. Eşlerin birbirine kur yatığı coşkulu bir ispanyol bir ispanyol dansı ve halk şarkısı türüdür. Jota dansına benzer.kökeninin Madrip söylenen tarihçiler olduğu kadar Güney Amerika olduğunu iddia edenler vardır. Bu dans 18. Yüzyılda Avrupa’da çok yaygın olarak yapılmaktadır. 20. Yüzyılda da halk dansı biçiminde İspanya, Portekiz, Fransa ve Latin Amerika’da oynamaktadır. İspanyol temalarını işleyen balelerde dans edilmektedir.

Dans yavaş başlayıp, çifler ve kastanyetler ve yere vurulan aakların ritmine uyarak gittikçe hızlanmaktadır. Müzgin temposu 3/4 lük ya da 6/8 liktir. Arada bir kesilir ve dansçılar eniden müzik başlanıncaya kadar hareketsiz (bir postür alarak) dudurlar. Fandango tutkuyu dile getirir. Dans boyunca eşler karşılıklı sataşır, meydan okur ve birbirinin peşine düşerler. Dansın iki erkek arasında bir ustalık yarışması olarak yapılan biçiminde, birinci dançı ritmi ve adımları verir, ikinci dans ise bu adımları daha karmaşık bir hale getirerek geliştirir.

Rumba : Afrika-Küba halk danslarından geliştirerek salon dansıdır. Temel adımı iki hızlı adım yana ve bir ağır adım öne hareketleridir. 4/4 lük ölçüde olan müziğinde sürekli bir senkoplama vardır. Salon türü olan rumba ise Küba son dansına dyanır. Budans Küba’da taverna ve benzeri yerlerde yapılan bir danstır. Küba tamtam, makaras ve claves (birbirine vurulan çift çomak)gibi vurmali çalgılar ritmi belirlenmektedir. Sürekli yinelenen melodisi

2/4 lük ölçüden oluşur. Dansçılar yüz yüze, ama birbirlerine dokunmadan dans ederler.

Ça-Ça-Ça: ispanyolca dan gelmektedir. Dans Meksika kökenlidir. 4/4 lük ritmi vardır. Mambo ve rumba danslarının bir karışımıdır. 1950'li yıllarda çok moda olan bu dansa çiftler karşı karşıya gelerek birbirlerini tutmaksızın “ gelişi güzel” figürler yaparak dans ederler.

Samba : Samba Brezilya kökenli bir salon dansıdır. 1940 'lı yıllarda ABD ve Avrupa'ya yayılmıştır. Günümüzde de çok sevilen bir dans müzik türü olarak etkinliğini sürdürmektedir. Samba 1870-1914 yılları arasında moda olan Maxixe adlı danstan türemiştir. Müziğin ölçüsü 4/4 lüktür ve senkop ritimlidir. Dans figürleri açısından rumbaya benzeyen samba, ritim açısından daha dinamik ve daha hızlıdır. Çiftler erlerinden ya da pistin çevresinde dans ederler, ama değişik figürler yapmak üzere eşler birbirinden ayırabilirler.

Brezilya'da halk arasında yapılan daha eski bir tam bir afrika türü bir samba da vardır. Bazen Batuque diye anılan bu dans toplu olarak yapılmaktadır.

Mambo: Bu dans da Küba kökenlidir. 1940 yıllardan sonra tüm dünyada moda olmuş sevilerek dans edilmiştir. Aksatılmış rumba temposuyla 2/4 lük ya da 4/4 lük ölçüsü vardır. Ölçünün son vuruşunda atılan adım, bir sonraki ölçünün ilk vuruşu boyunca tutulmaktadır. Adımlar ara ve yön değiştirmeler açısından özünde rumbayı andırmaktadır. Danstaki yemel hareket sıralaması bir adım öne, ayakları birleştirme ve bu postürü tutmadan oluşur. Çiftler birbirlerine sarılmak yerine tek elle tutuşarak ya da birbirlerine değmeden dans ederler.

Rock And Roll: Adını sallan (rock), yuvarlan (roll) sözcüklerinden alan, dört zamanlı, Swing tarz bir danstır. 1950 'li yıllarda Elvis PRESLEY ve Chuck BERRY ile başlayan şarkıcı ve topluluk salgını bu dansın ve müziğin bütün dünyaya hızlan yayılmasına yol açmaktadır.

Twist: Twist kelimesi ingilizce “büyüme, kıvrılmak,” anlamına gelmektedir.19602lı yılların başlarında ABD’de ortaya çıkan sonra bütün dünyaya yayılan çok hareketli bir dandır. Beli bir havluya kurulmuş gibi sağa sola çevirirken, ayakları da yerdeki sigara izmaritini ezerek söndürmüş gibi yapmak biçiminde tanımlanmıştır. Eşlerin aynı hareketleri yaptıkları ama hiç dokunmadıkları görülmektedir.

Twistten doğan frug, jerk ve wtsul gibi dansların hepsinde benzer hareketler vardır.

Kalipso: Antik adaları’nda özellikle Jamaika’da yaygın olarak söylenen ve yapılan dandır. Şarkıların sözleri genellikle nükteli ve yergilidir. Antik Adaları dışında 1950 ‘li yılların sonuna doğru Avrupa ve Amerika’da yaygınlaşan kalipso aslında 19.. yüzyılın başlarında ortaya çıkmıştır.

2.1.2.3.Halk Oyunlarının Doğuşu

Türkler, birlikte yaşama önemli ölçüde değer veren, törelerine bağlı, yaratıcı insanlar olarak kabul edilir. Tarihte ilk Türk uygarlıklarından Samanların, Hunluların, Oğuzların günümüze uzanan belgelerinden, geleneklerine bağlı olarak yapılan törenlerinin en önemli bölümünü Halk Oyunlarının oluşturduğunu anlamaktayız. Orta Asya'daki Atalarımızın oyunları ile ilgili ilginç belgelere rastlanmaktadır. Çinli bir şair hanım, Han Beyi'ne gelin gelmiş ve memleketine gönderdiği mektupta Hunluların adetlerinden manzum olarak şu şekilde söz etmiştir:

DAVULU HER GECE DURMAZ

DÖVERLER TA GÜNEŞLER DOĞANA DEK

DÖNERLER!

Bu yazı sıra oyunlarının (M.Ö 2000) yıllarında ateş çevresinde davul eşliğinde oynandığını ve güneşin doğuşunu, batışını çevredeki doğal olayları öyküleyen halk oyunlarının sabahlara dek sürdürüldüğünü kanıtlayan yazılı güzel bir belgedir.

Anadolu'da yaşayan Türk uygarlıklarında ise Asya'dan getirdikleri geniş kültür birikimleri ile eski Anadolu uygarlıklarının kültür ürünlerinin özümlemesini görmekteyiz. Bunun sonucu uygarlıkların beşiği Anadolu'da, Atalarımız, yaratıcı gücü, sanat anlayışı, beğeni ve becerilerinin de katkısıyla değer biçilmez halk oyunlarımızı oluşturmuşlardır. Anadolu'da yaşayanlar dil, din, tarih, yerleşim alanı ve ekonomik ilişkiler bakımından çeşitli kültürlerle bağlıydılar. Türkler Orta Asya'dan getirdikleri Hititlerin, Frigya, İyon, Bizans kültür birikimleri üzerinde, Selçuklular ve Osmanlılarla sürdürerek geliştirdiler. Bu yücelme sonucunda ortaya çıkan değer biçilmez halk oyunlarımızı, gelenekler içinde törenlerimizde yaşatarak bütün çeşitleri ile günümüze kadar getirdiler. Halk oyunları toplum üyelerince kabul görerek insan davranışlarını öğrenilen ve kuşaktan kuşağa aktarılan kültür ürünü olarak yerini aldı.

2.1.2.4. 1900 Yılından Günümüze Halk Oyunları Çalışmaları

Halk dansları çalışmalarında yöntem konu, kadro alan gibi kuramsal bilgiler yanında araştırma, inceleme, derleme ve gösteri gibi uygulamalarla da karşılaşmaktadır. Bu bakımdan başlangıçtan zamanımıza kadar olan çalışmalarda sık sık değişik konulara öncelik verildiği görülmektedir. Örneğin; başlangıçta sadece halk danslarının öneminden söz edilirken, cumhuriyetin kuruluş yıllarında yazılan yazılarda zeybek gösterileri ele alınmaya başladı. 1929'da halk danslarının filme alındığını öğreniyoruz. 1950 yıllarından sonra ise festivallerle birlikte anılmaya başlanmıştır. Türkiye'de halk dansları ile ilgili ilk yazı 1900 yılında Rıza Tevfik (Bölükbaşı) tarafından yazılmıştır. "Raks" başlığı taşıyan bu yazıda halk dansları üzerine bugün bile aktüalitesini kaybetmeyen konulara değinilmiş, önemli bilgilere yer verilmiştir. Bu nedenle de bu yazı Türkiye'deki halk dansları ile ilgili çalışmaların başlangıcı olarak kabul edilebilir. " Raks hakkında" adlı bu yazıdan sonra, halk dansları 1917 tarihinde okullarımıza girmiş ve öğretilen ilk dans zeybek olmuştur. Bu zeybeğe "Tarcan" zeybeği denmesinin nedeni de Selim Sırrı Tarcan tarafından derlenmiş olmasıdır. Bu oyunun ilk defa İstanbul Öğretmen okulu öğrencileri tarafından İdman Bayramında halka sunulduğunu görmekteyiz. Cumhuriyet yönetiminin kurulması ile halka eğilme ve halkla kaynaşma aşamasının ilk aşamasına geçilmiştir. 1926 yılında İstanbul Belediyesi

tarafından konservatuar Halk müziği derleme gezileri düzenliyor ve bu gezilerde Halk danslarına da yer veriyordu. Ayrıca Selim Sırrı Tarcan Ocaklarında konferanslar verip Zeybek oyunları, gösterileri düzenliyordu. 1927 yılında kurulan Halk Bilgisi Derneği'nin Tüzüğünde halk danslarına "raks" adlı bir ana madde koyulduğunu fakat konuya fazla eğilmediklerini söyleyebiliriz.

1929 yılında halk dansları ilk kez filme saptandı. İleriyi iyi gören halkbilimcilerimizde Yusuf Ziya Demircioğlu, Mahmut Ragip Gazimihal, Feruh Arsunar ve Abdülkadir İnan'dan kurulu bir ekip sinema operatörü aracılığı ile Trabzon, Rize, Erzincan ve Erzurum halk danslarını İstanbul Konservatuarı adına filme aldılar. Bu olayın önemli olmasının nedeni ise, halk danslarının bundan kırk yıl sonra bilimsel nitelikli olarak ilme alınabilmesidir.

Halk dansları 1932 yılında kurulan Halkevlerinde kendini gösterme fırsatı buldu. Dağınık bir biçimde yapılan çalışmalar düzenli, bilinçli bir şekilde yapılmaya başlanarak tüm yurt düzeyine yayıldı. Tüm illerde halk dansları toplulukları kuruldu. Ankara başta olmak üzere festivaller düzenlenmeye başlandı. 1941 yılında halk dansları üzerinde bilimsel çalışmalar sürerken Vahit Lütfü Salcı araştırmalarını "Gizli Türk Dini Oyunları" adlı eserinde toplayarak yayınladı. 1944 yılında Kasım Ülgen'in 3 ciltlik "Doğu Anadolu Oyun Havaları" yayınlandı. Bu kitapta ilk defa oyunların notaları, ayak hareketleri resimlerle çizilerek halk danslarının kalıcı olmasını sağladı. 1951 yılında Halkevleri siyasi gerekçelerle Adalet Partisi tarafından kapatılınca, halk dansı topluluklarının çatısı altında barındıkları yuvası dağılmış oldu. Bu duruma Üniversite ve Yüksek okullarımızdaki gençler, sahipsiz ve ilgisiz kalan halk oyunlarımıza sahip çıktılar. 1955 yılında ilk defa bir kurum olarak Yapı ve Kredi Bankası bu kültür hizmetine sahip çıktı. Türk halk danslarını geliştirmek ve yaşatabilmek amacıyla "Türk Halk Danslarını Yaşatma ve Yayma Tesis" adlı bir bölüm kurdu ve yuvasız kalan halk oyunlarımızı bu çatı altında barındırdı. Bu çatı altında değerli bilim adamlarımız 14 yıl halk danslarını geliştirmek, yaşatmak ve yaymak için çalıştılar. Yüzlerce araştırma ve rapor hazırlandı. Foto, film ve teyple saptamalar yapıldı. Halk oyunları

festivalleri düzenlenerek buralarda 600'e yakın dans gösterildi. Bu çalışmalarda 1600 kadar dans olduğu bunların 400 kadarının yaşamakta olduğu anlaşıldı. Tesiste yapılan tüm çalışmalar ve hazırlanmış olan bant, nota, foto, film ve dia gibi dans ve müzik ürünlerinden yararlanılarak Sadi Yaver Ataman tarafından hazırlanan "100 Türk Halk Oyunu" adlı eser, Yapı Kredi Bankası tarafından 1975 yılındayayınlandı.

Günümüzde ise Halk oyunları ile ilgili çalışma, araştırma, derleme ve gösteriler çeşitli kuruluşlar tarafından yürütülmektedir. Cumhuriyet döneminde Halkevleriyle başlayan ve giderek büyük kentlerde Okul, Dernek, Klüp ve topluluklarca sürdürülen Halk oyunları çalışmalarına; Turizm Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Köy İşleri Bakanlığı ve Dış İşleri Bakanlığına bağlı çeşitli kuruluşlar katılmıştır. 1966 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde "Milli Folklor Enstitüsü" kurulmuş olup daha sonra Kültür Bakanlığına bağlı "Milli Folklor Araştırma Dairesi" ne (M.F.A.D) dönüştürülmüştür. Turizm bakanlığı bünyesinde "Devlet Halk Dansları Topluluğu" oluşturulup, Gençlik Ve Spor Bakanlığına bağlı İzcilik ve Boş Zamanları Değerlendirme Genel Müdürlüğünde Halk Oyunları Şubesi kurulmuştur. 1970 yılından sonra Turizm ve Tanıtma Bakanlığı halk dansları ekiplerini yurt dışı uluslar arası gösterilere göndermeye başladı. Halk oyunları ekipleri daha sonra Japonya- Osaka fuarındaki gösterilere, 1972 yılında ise Fransa'nın Diyon şehrindeki uluslararası Halk Dansları festivaline gönderildi. Bundan sonra artık Avrupa gezileri dönemi başladı. Şu anda I.T.Ü Türk Musikisi Devlet Konservatuvarı, Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı ve Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı içerisinde yer alan Halk Oyunları Bölümleri Bilimsel olarak Halk oyunları çalışmalarını sürdürmeye devam ediyor.

2.1.2.5. Konularına Göre Halk Oyunları

- Taklit Oyunları (hayvan-doğa).
- İnsan tabiat ilişkisini konu alan oyunlar.
- Yağmur, sis, akarsuyu konu alan oyunlar.
- Bitkileri konu alan halk oyunları.

- Rakamlarla ifade edilen oyunlar.
- İnsan hayvan ilişkilerini konu alan halk oyunları.
- Toplumsal olayları konu alan halk oyunları
- Kavgayı konu alan oyunlar
- Savaşı konu alan oyunlar
- Aşkı ve sevgiyi konu alan oyunlar
- Kızla erkeğin birbirine kur yapmasını konu alan oyunlar
- Askere uğurlamayı konu alan oyunlar
- Tarımı konu alan oyunlar, ekin biçimi konu alan oyunlar, ürünün zarar görmesini konu alan oyunlar.
- Meslekleri konu alan oyunlar, çobanlarla ilgili oyunlar, kadınların yapmış olduğu günlük işleri taklit ederek erkeklerin oynadığı oyunlar, ekmek yapımı inek sağılması gibi teşbih edilen oyunlar.
- Bir iş üretimi ile ilgili oyunlar ip eğirme gibi.

Oyun oynamayı gerektiren nedene bağlı olarak insanlar günlük kıyafet veya özel gün kıyafeti giyerler.

Türkiye'de halk oyunlarına mutlaka bir müzik aleti eşlik etmektedir. Kimi yerlerde, özellikle kadınlar türküyle de oynamaktadırlar. Oyunlar isimlerini, yaratıcısı kişinin adından, coğrafi bölge adından, tabiat olaylarından, içerdiği konudan vb. alır.

2.1.2.6. Türk Halk Oyunlarının Sınıflandırılması

Türk halk oyunlarının sınıflandırılmasında çok farklı kriterleri dikkate almak mümkündür. Ancak biz bu çalışmamızda halk oyunlarımızı: Konuları, Tür özelliği, Kareoğrafik düzenleri, Çalgı özelliği ve Adlarının anlamlarından yola çıkarak sınıflandırdık.

2.1.2.6.1. İçerdiği Konulara Göre Halk Oyunları

İnsan ve İnsan İlişkilerini Konu Alan Halk Oyunları
Vuruşma yada kavgayı konu alan halk oyunları;

Silahlı; Hançer barı (Erzurum), Bıçak horonu (Trabzon, Rize)

Silahsız; Harkuşta (Bitlis), Sin sin (Adıyaman).

Kadın-Erkek İlişkilerini Konu Alan Halk Oyunları:

Kıskanç (Kars), Arzu ile Kamber(Edirne).

Akrabalık İlişkilerini Konu Alan Halk Oyunları:

Emmiler(Konya), Musa amca(Diyarbakır).

Kişi Adlarını Konu Alan Halk Oyunları:

Mahir çavuş (Amasya), Ata barı (Artvin).

Tören Oyunları:

Geçiş töreni oyunları (doğum, sünnet, kına gecesi, asker uğurlama.):

Çayda çıra, asker an (avreş) (Elazığ), Çiftetelli (Adana).

Dinsel nitelikli oyunlar:

Samahlar (Sivas), Sin sin (Adıyaman).

İnsan ve Doğa İlişkilerini Konu Alan Halk Oyunları;

Doğayı konu alan halk oyunları:

Deniz ve suları konu alan halk oyunları:

Horon kurma (Rize, Trabzon), Kelek (Van).

Dağ ve ova adlarını konu alan halk oyunları:

Yayla yolları (İçel), Ormandan gel (Uşak).

Meyve ve bitki adlarını konu alan halk oyunları:

Zambak (Konya), Kavak (Erzurum).

Doğa olaylarını konu alan halk oyunları:

Yağmur duası (Diyarbakır), Kar mı yağdı(Kütahya).

Hayvan Taklitli Halk Oyunları:

Kartal halayı (Bingöl, Diyarbakır), Kurt-kuzu (Diyarbakır).

2.1.2.6.2. Tür Özelliğine Göre Halk Oyunları

Halaylar

Genellikle Orta ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde; davul, zurna, klarnet, bağlama, ney, zambur eşliğinde oynanırlar. Halayda dizinin

başındaki kişiye 'Halaybaşı', sonundaki dansçıya 'Poççik' denir. Danstaki hareketlere ağırlama, yanlama, belleme, hoplatma, sektirme gibi yavaştan hızlıya doğru değişik adlar verilir.

İllere göre dağılımı: Çorum, Sivas, Muğla, Elazığ, Adana, Bitlis, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Gaziantep, Bingöl, Hakkari, Hatay, Mardin, Muş, Kayseri, Van, Ankara, Yozgat, Erzurum, Erzincan.

Barlar

Doğu Anadolu ve Kuzeydoğu Anadolu bölgelerinde oynanır. Dizinin başındaki kişiye 'Barbaşı', sonundakine 'Poççik' denir. Barların eşik çalgıları davul, zurna, mey, klarnet ve deftir.

İllere göre dağılımı: Kars, Erzurum, Ağrı, Artvin, Gümüşhane.

Horonlar

Doğu Karadeniz bölgesinde oynanır. Horonun eşlik çalgıları cura, zurna, davul, kemençe, kaval, koltuk davulu, garmon, akordeon ve mızıkadır.

İllere göre dağılımı: Samsun, Ordu, Trabzon, Rize, Artvin

Zeybekler

Orta Anadolu'nun güneyi, Güney Anadolu ve Ege bölgelerinde yaygındır. Bu dansı yapanlara 'Efe', 'Zeybek', 'Kızan' gibi adlar verilir. Eşlik çalgıları kaba zurna, davul, klarnet, bağlama, def ve darbukadır.

İllere göre dağılımı: İzmir, Aydın, Denizli, Uşak, Muğla, Kütahya, Bilecik, Çanakkale, Eskişehir.

Kaşıklı Danslar

Orta ve Güney Anadolu bölgelerinde yaygın olarak oynanır. Eşlik Çalgıları Klarnet, bağlama, cura bağlama, darbuka, def ve el davuludur. Dansların çoğu türkölüdür.

İllere göre dağılımı: İçel, Antalya, Konya, Afyon, Eskişehir, Kütahya, Bilecik, Bursa, Bolu.

Kaşıklı Karşılamalar

Orta ve Batı Karadeniz bölgelerinde oynanır. Bu dans türüne 'Karşı-beri, Var-gel' gibi adlar verilir. Eşlik Çalgıları Klarnet, bağlama, cura bağlama, kabak kemane, el davulu, darbuka, def ve dare'dir.

İllere göre dağılımı: Eskişehir, Kütahya, Bilecik, Bolu, Zonguldak, Sakarya.

Karşılamalar

Çoklukla Trakya'da, Marmara bölgesinde oynanır. Adından anlaşılacağı gibi iki kişinin karşılıklı oynadığı danslardır. Eşlik çalgıları kaba zurna, klarnet, davul, keman, cümbüş ve ud'dur.

İllere göre dağılımı: Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, İstanbul, Çanakkale.

Horalar (Kasap Oyunları)

Çoklukla Trakya bölgesinde oynanır. Dizinin başında yöneten kişiye 'Horabaşı' denir. Eşlik çalgıları: Kaba zurna ve davuldur.

İllere göre dağılımı: Kırklareli, Edirne, Tekirdağ

Nanaylar

Leylim oyunları da denir. Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaygındır. 'Na, Nay, Le, Ley, Li, Lim' gibi sözcüklerin türkü arasında ya da nakarat olarak tekrar edilerek kullanılarak dansa eşlik etmesiyle bu adı almıştır.

İllere göre dağılımı: Kars, Erzurum, Artvin, Erzincan, Gaziantep.

Teke Oyunları

Güney Anadolu'da Toroslarda Türkmen Yörüklerinin oynadığı danslara verilen addır. Osmanlı döneminde bu bölgede 'Teke Livası' adıyla anılan bir idari bölge olduğu biliniyor. Eşlik Çalgıları Bağlama, cura bağlama, kabak kemane, kaval, def, el davulu ve sipsi'dir.

İllere göre dağılımı: Burdur, Antalya, İçel, Isparta, Afyon.

Mengiler

Teke Türkmenlerinde toplu ve kaşıklı oynanan danslara verilen addır.

Eşlik Çalgıları Sipsi, kaval, bağlama, cura bağlama, kabak kemane, dare, def, el davulu'dur.

Bengiler

Batı Anadolu'da oynanan ritmik ve hareketli danslara verilen addır. Eşlik Çalgıları Klarnet, davul, zurnadır. İllere göre dağılımı: Balıkesir, Manisa, Çanakkale.

Güvendeler

Uludağ ve yöresi Türkmenlerinde genellikle iki kişinin oynadığı bir danstır. Eşlik çalgıları klarnet ve davuldur.

İllere göre dağılımı: Bursa, Balıkesir (Demirsipahi 1975).

2.1.2.6.3. Kareografik Düzenlerine Göre Halk Oyunları

2.1.2.6.3.1. Dansçı Sayısına Göre Danslar

Tek Kişilik Danslar

Kadın Dansları Temel Deyren (Muğla), Şeve Kırma (Elazığ), Yoğurt (Eskişehir), Estireyim Mi (Bolu), Kız Havası (Burdur), Çiftetelli Ve Çengi Dansları.

Erkek Dansları Misket, Fidayda, Mor Koyun (Ankara), Kolbastı (Tunceli), Zeybek'ler (İzmir, Aydın, Denizli)

İki Kişilik Danslar

Kadın Dansları Kahveyi Kavururlar (Eskişehir), Ördek (Bolu), Mandalar (Tekirdağ, Kırklareli), Nöbey (Malatya), Silvani (Muş)

Erkek Dansları Kırka Zeybeği, İnönü Zeybeği (Eskişehir), Bıçak Horonu (Rize, Trabzon), Hançer Barı (Erzurum); Garipler Samahı (Sivas), Dokuz Ayak (Bitlis).

Topluluk Halinde Oynanan Danslar

Kadın Dansları Güvercin, Aşşaktan Gelirem (Erzurum), Keçike (Elazığ), Teşi, Acara Kız Horonu (Artvin) Mendil, Goc'öküz (Eskişehir), Çömüdüm (Kütahya), Keziban Yenge (Burdur).

Erkek Dansları Ankara Zeybeği, Sin Sin (Ankara), Koçaklama (Ağrı), Coşkun Çoruh, Horomi, Deli Horon (Artvin), Serenler (Burdur), Baş, Bar, Sekme (Erzurum).

Kadınlı – Erkekli Danslar Atabarı, Şavşat Barı (Artvin), Zigoş, Mendil, Galamatya (Edirne), Fatmalı, Dokuzlu, Hadidiye (Gaziantep), Delilo (Elazığ), Yayla Yolları (İçel).

2.1.2.6.3.2. Sahne Düzenine Göre Danslar

Halka Biçimli Danslar

İğdeli Gelin (Çorum), Düz Horon (Artvin), Bengi (Balıkesir), Samahlar (Sivas, Erzincan) Halka Oyunu (Eskişehir)

Dizi Biçimli Danslar Halaylar

(Bingöl, Elazığ, Diyarbakır, Malatya), Bar'lar (Erzurum, Artvin, Kars)

2.1.2.6.3.3. Adım Biçimlerine Göre Danslar

İlerleyip Geriye Dönen Adımlı Danslar

Horon Kurma (Trabzon), Temirağa (Elazığ, Sivas), Arnavut Halayı (Sivas), Tek Ayak, İki Ayak (Diyarbakır).

Sürekli İlerleyen Adımlı Danslar

Keklik (İçel), Çepikli, Meryem (Gaziantep), Çepik (Bingöl, Diyarbakır), Atabarı, Horomi (Artvin), Mendil (Edirne) (Koçkar 1998).

2.1.2.6.4.Çalgı Özelliklerine Göre Halk Oyunları

Davul-Zurna Eşlikli Danslar

Kabadayı (Edirne), Başbar, İkinci Bar (Erzurum), Halay (Diyarbakır, Bingöl), Harkuşta, Meyroke, Tringo (Bitlis), Bablekam, Şirvani (Van), Çorum Halayı, Çekirge, Sin Sin (Çorum), Ağırılama, Koseyri, Marmara (Gaziantep).

Davul-Klarnet Eşlikli Danslar

Çayda Çıra, Halay, Avreş (Elazığ), Döne, Kavak, Güvercin, Sallama, Delilo (Erzurum), Diringo, Mehmet Turan Barı (Gümüşhane), Balıkesir Zeybeği, Yerli Zeybek, Balıkesir Bengisi (Balıkesir).

İnce Sazlı (Klarnet, Keman, Cümbüş, Ud, Darbuka) Danslar

Patrona, Kampana (İstanbul), Ali Paşa, Eski Kasap (Kırklareli), Dörtlen, Name (Kocaeli), Yandım Ayşe, Süslü Jandarma (Manisa), Yayla Yolları, Gabardıç, Şah Boylum (Muğla), Kasap, Kara Gözlüm, Sis Dağı (Sakarya).

Tulum Eşlikli Danslar

Cilveloy, Sarı Çiçek, Ondört (Artvin), Hemşin Horonu, Memetina (Rize), Üç Ayak, Sarı Seyran, Yayık (Kars).

Kemençe Eşlikli Danslar

Sıkkara, Horon Kurma, Sallama, Tonya, Atlama (Rize, Trabzon).

Akordeon Eşlikli Danslar

Ayşat, Yüzbir, Kıskaç, Şeyh Şamil (Kars), Atabarı, Daldalan, Acara Kız Hortumu, Sasa (Artvin)

Bağlama Eşlikli Danslar

Afyon Zeybeği, Hatçam Çıkmış, Zabbak (Afyon), Fidayda, Misket, Seymen Zeybeği (Ankara), Keklik Zeybeği, Kralın Kızı (Bilecik, Eskişehir),

Halimem, Meşeli, Ördek (Bolu), Elindeki Mendil, Yoğurdum Var, Karakuş (Eskişehir).

Kaval Eşlikli Danslar

Kırka Zeybeği, Tüverek Koran (Eskişehir), Al Yemeni, Halimem, Ördek, Men Men (Bolu), Sarı Zeybek, Cemilem (Antalya), Yörük Ali, Sinanoğlu (Aydın), Azime, Mendili Oyaladım (Balıkesir), Ağırılama, Terşi (Adıyaman)

Sipsi Eşlikli Danslar

Serenler (Afyon, Burdur, Antalya), İğde Dallar (Afyon), Antalya'nın Mor Üzümü, Teke Zeybeği (Antalya), Gabardıç, Avşar Beyleri, Sarı Zeybek (Burdur), Bidenem, Ferayi, Yörük Kızı (Isparta).

Mızıkça Eşlikli Danslar

Çinçiva, Çarişka, Ancer (Rize).

2.1.2.6.5. Adların Anlamlarına Göre Halk Oyunları

Yerleşim Yerinin Adını Alan Danslar

Tekirdağ Karşılması (Tekirdağ), Çorum Halayı (Çorum), Sivas Halayı (Sivas), Tokat Sarması (Tokat), Tonya Horonu (Trabzon), Safranbolu Çiftetellisi (Zonguldak), Tavas Zeybeği (Denizli), Edremit Zeybeği (Balıkesir), İnönü Zeybeği (Eskişehir), Karaköy Sekmesi (Bolu).

Adıyla Dans Hareketlerinin Niteliğini Belirten Danslar

Pozisyon Özelliğini Belirten Danslar

Dizkırma (Bingöl), Topal Koşma (Çankırı), Sekme (Çanakkale, Bursa, Erzurum), Tek Ayak (Bingöl, Diyarbakır), Dik Halay, Şeve Kıрма (Elazığ), Aşırma, Döne (Erzurum), Çepikli (Gaziantep), Dik Kayda (Giresun), Kırıtma (Kütahya).

Hareketin Hızını Belirten Danslar

Ağır Hava (Bingöl), Ağır Govenk (Bitlis), Ağır Zeybek (Burdur), Deli Horon, Çoşkun Çoruh (Artvin), Kıvrak Halay (Kırşehir).

Meslek Adını Belirten Danslar

Değirmenci (Bitlis, Kastamonu), Pamukçu Bengisi (Balıkesir), Kasap (Edirne), Yağcılar Zeybeği (İzmir), Ormancı (Kastamonu), Turşucu Güzeli (Kütahya), Kasnakçı Oyunu (Sinop), Deveci Emmi (Sivas), Kalaycılar (Kırklareli).

Dansçının Elinde Taşıdığı Eşyanın Adını Belirten Danslar

Bıçak Oyunu (Rize, Trabzon, Erzincan), Hançer Barı (Erzurum), Kaşık Oyunu (Antalya, Konya), Zilli Oyun (Kütahya), Mendilli (Gaziantep), Elindeki Mendil (Eskişehir), Mendil Havası (Tekirdağ), Kılıç-Kalkan (Bursa), Çayda Çıra (Elazığ), Teşi (Artvin).

Rakamlardan Alan Danslar

İki Ayak (Bingöl, Diyarbakır), Ondört (Artvin), İkinci Bar (Erzurum), İki Parmak (Aydın), Bir Altmışlık (Çorum), Dokuzlu (Gaziantep), Yüzbir, Dörtlen (Kars), Üç Oğlan (Kırklareli), Beş Ayak (Malatya)

Adını Renklerden Alan Danslar

Yeşil Olur (Afyon), Sarı Zeybek (Antalya, Burdur, Isparta), Sarı Karınca (Balıkesir), Al Yemeni (Bolu, Bursa), Entarisi Kırmızı (Eskişehir), Yeşilim (Konya), Boz Eşek (Şanlıurfa), Yeşil İpek (Zonguldak) (Koçkar 1998).

2.1.2.7. Halk Oyunlarının Kişiler ve Toplum Üzerindeki Etkileri

Halk oyunları icraları kökeni itibariyle, dinsel ve büyüsel unsurların canlandırıldığı mekânlarda gerçekleşen icralar olarak tanımlanmaktadır. Kökeninde taşıdığı özellikleri zaman içerisinde kaybetmesiyle, “yeniden üretilme” ve “nakledilme” gibi aşamalardan geçerek günümüze taşınan bu sunumlar, ait olduğu sosyal çevrenin, kültürel ve iletişimsel davranış özelliklerini, eğlenme ve eğlendirme pratiklerini, sanat anlayışını yansıtan estetik sunumlar şekline almıştır. Bu konuda Kaeppler; *“Bazı toplumlarda insanların tanrı için sergiledikleri hareketler dinsel bir tören olarak kabul edilir. Fakat aynı hareketler bir izleyici karşısında sergilenirse bir dans olarak algılanır”* (Kaeppler, 2003: s. 383) şeklinde bir yaklaşımda bulunmaktadır ve dansı; müzikal bir sesle bazen şiirle, görsel hareketli ve estetik görünüşlerin birleştiği, kulağa ve göze hitap eden kompleks bir iletişim formu olarak görmekte ve dansın zaman içerisinde insan vücudunun ustalıklı kullanıldığı

yaratıcı bir sürecin sonucunda oluşan kültürel bir form olarak tanımlamaktadır. (Kaeppler, 2003: s 382) Dans bu şekilde tanımlandıktan sonra, dansın işlevlerinin belirtilmesini de burada uygun görüyoruz. Halk oyunlarının iletişimsel işlevi noktasında A.Lomax halk danslarını bir “performans” olarak düşünmektedir. Lomax; bireylerin dans etme şekli ve stilini, oyuncuların vücutlarının duruşunu, enerjilerini boşaltmadaki özelliklerini, oyuncu grubundaki sanatçıların birbirleri ile ilişkilerinin dinamiği, oyuncu ile izleyicinin karşılıklı etkilenişi ve iletişimleri gibi karmaşık elementlerin bir sentezi olarak görmektedir. (A. Lomax, 1999: s 174)

Buradan hareketle, Türk halk oyunlarının önemli özelliklerinden biri, belki de en önemlisinin, oyunların icra sırasındaki yaratımı ve sunumu ile izleyici ve icracı üzerinde bıraktığı etki ve bu etkiye bağlı olarak gelişen karşılıklı ortak duygular olduğu söylenebilir. Bu noktada halk oyunları icralarının işlevsel özelliklerini kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde incelediğimizde halk oyunları icralarının, icra edildiği sosyal çevre ve şartlara göre; “eğlenme ve eğlendirme, eğitim ve kültürün genç kuşaklara aktarılması, toplumsal kurumlara ve törenlere destek verme, toplumsal ve kişisel baskılardan kurtulma” gibi işlevsel özellikleri barındırdığı anlaşılmaktadır. Yukarıda sayılan özelliklerin yanı sıra, değişik icra bağlamları çerçevesinde ele alındığında, halk oyunları sunumlarının yeni ortamlarda farklı işlevler yüklenebileceği görülür. Bu tespite bağlı olarak halk oyunları icralarının günümüzde yüklendiği sosyal, psikolojik ve fizyolojik işlevlerle yeniden tanımlanmaya ihtiyaç duyduğu söylenebilir. Alan Dundes’in; *“bir halk bilgisi ürününün konteksi bir ürünün içinde aktüel olarak yer aldığı hususi bir sosyal durumdur. Konteks ve fonksiyonu birbirinden ayırmak şarttır. Fonksiyon, özü itibarıyla belli sayıda kontekse dayanarak oluşan özel bir sonuçtur. Çoğunlukla fonksiyon mevcut bir halk bilgisi türünün kullanımı veya amacı hakkında bir araştırmacı veya incelemecinin kendisinin ne düşündüğüdür”* (A. Dundes, 1998: s. 109) bu düşüncesinden hareketle, halk oyunları icralarının eğlenceye dayalı sadece çeşitli gösterilere yönelik olmayıp, birbirinden bağımsız birçok sosyal çevrede gerçekleştirilme imkânına sahip olduğunu düşünmekteyiz.

Bu bağlamda halk oyunları icralarının kişiler ve toplum üzerindeki etkileri, sadece oyunların derlendikten sonra taşındığı “sahne” olarak adlandırılan “yapay ortamlarda” veya yaratılıp yaşatılmaya devam ettikleri “doğal ortamlarda” aranmamalıdır. Oyunlar, özel olarak oluşturulan ortamlarda da farklı işlevler yüklenebilmektedir. Bu yeni işlevlerden biri de engelli insanların sosyalleşmesine katkı olarak düşünülebilir. Engelli bireyler üzerinde yapılacak çalışmalar, engelli insan ile toplum arasındaki ilişkileri düzenleyici, engelli bireyin yaşam kalitesini yükseltmeye yönelik işlevlerinin de olabileceği ve halk oyunları icralarıyla engelli bir bireyin ait olduğu toplumla sağlıklı ilişkiler kurabileceği anlaşılmaktadır.

2.1.2.8 Halk Oyunları Öğrencilere Neler Kazandırır?

Halk oyunları öğrencilere çok şey kazandırır. Günümüzde halk oyunlarının eğitim ve öğretimdeki önemini kavramış birçok ülke bu ulusal değerlerini bizimki kadar anlamlı ve görkemli olmamasına karşın okullarında ders olarak okutmakta , bunların eğitim ve öğretim aracı olarak ne denli güçlü ve geçerli olduğunu kanıtlamaktadır.

Okullarda bilinçli ve sistemli bir şekilde öğretilen halk oyunlarının yararları şunlardır:

- a) Kişisel eğitim,
- b) Toplumsal eğitim,
- c) Hareket değerleri yönlerini kapsamak üzere üç ana grupta incelenebilir.

Halk oyunlarının kişisel yönden eğitim ve öğretimdeki yeri: Halk oyunları kişiyi ruhsal ve bedensel yönden olumlu ve çok yönlü etkiler.Halk oyunları kişinin boş zamanlarını değerlendireceği en yararlı bir etkinliktir.Müzik, hareket, giysilerdeki renk ve sanat zenginliği oyunları tek yönlü olmaktan çıkararak, kişiyi birçok konuda ilgilendiren, hoşça ve eğlenceli anlar yaşatan, zengin bir uğraşı, eğlence aracı niteliğine sokmuştur.Boş zamanlarını bu şekilde değerlendiren kişi hareketin verdiği dinçlik ve

dinamiklikle sağlıklı, canlı ve neşeli olur.Böyle kişiler hayattan zevk alır. Girdikleri topluluğa canlılık ve hareket getirirler.Oyun bir neşe kaynağıdır.Neşe hareket, coşku oyunun özündedir.Kişi oyun oynarken sevinçli dinç ve gençtir. Çocuklarımızın ve gençlerimizin hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın oyuna koşmaları, oyunun kendisinin bir hareket neşe kaynağı olduğunu kanıtlar. Çocuklarımızın, özellikle yaşamlarının en bunalımlı dönemlerini sürdüren geçlerimizin, zaman zaman içine düştükleri karamsarlığı, katıldıkları ya da izledikleri bir oyunun anlam dolu figürleri ve müziği ile tamamen gideremezse bile hafifleteceği rahatlıkla söylenebilir. Ayrıca sportif yönden de üstün değerler taşıyan halk oyunlarımız, kişiyi bedensel ve ona bağlı olarakta zihinsel yönden sağlık, dinçlik kazandırır.□Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur□ atasözü ile de bu görüşler pekiştirilecek olursa, halk oyunlarımız, sağlam yapılı, kişiliği bütün, güçlülere kolayca göğüs gerebilen, işlerinde başarılı, yarınları güvence veren kişiler yaratır. Ruhları dünyaları kararmış tembел kişiler çevresindekilerin de ruhunu karartır.

Halk oyunları, halayına, zeybeğine aldığı kişilere beceri ve yetenek sağlar. Daha önce hiç kimsenin ilgisini çekmeyen kenarda köşede kalmış öğrenciler bu beceri ve yeteneği kazandıktan sonra, kendilerini bir işe yaramaz beceriksiz kişiler olmaktan çıkmış bir iş yapabilen kişiler olarak görmektedirler.

Halk oyunları öğrencilere topluluk karşısında sıkılmadan, rahatça hareket etme yeteneği de sağlar.Çoklukla çekingen, içe dönük, bir topluluk karşısına çıkamayan çocuklar, gençler, halk oyunları içerisinde eğitildikleri takdirde bu türlü olumsuz davranışları üzerlerinden atmakta, sosyal topluluklara giren, girişken etkin birer kişi olmaktadır.Birlikte yada tek başına oynanan oyun, kişiye güzel ve yararlı bir iş yapmanın gurur ve güvenini vererek kişiliği olumlu yönde etkilemektedir.

Halk oyunlarımız, ulusumuza ait topluca başarılmış işlerin en güzel örneklerinden biridir.Kız ve erkek öğrencilerin el ele, omuz omuza dizilerek oluşturduğu oyun halkasında; arkadaşlarından komut almaya, birlikte adım

atmaya, başarıya ortak çabalarla gitmeye, zorlukları ortaklaşa göğüslemeye çalışmak bir topluluk halinde yaşamak zorunda olan kişiye, bunun gereklerini farkında olmadan sezdirmeden öğretir.

Ulusumuzun birçok ortak özelliklerini yansıtan bu oyunlar, topluluklarda bazı ortak duygular uyandırması, birlik ve beraberlik ruhunu yansıtması bakımından önemlidir. Bir zeybekte diz dize vermiş oyuncular ulusunun, Atasının o oyunda yaşattığı, çizdiği tabloyu, ortaklaşa bir arada yorumlamakta, izleyicilere aktarmaktadır.

2.1.2.9 Halk oyunlarımızın Hareket (Sportif) Yönden Değeri

Halk oyunlarımız sportif açıdan incelenecek olursa; bu konuda büyük değerler taşıdıkları görülür. Zeybeklerde olsun, halaylarda olsun bir genelleme yapacak olursak, oyunların yavaş figür ve hareketlerden başlayıp gittikçe ivedileştiği, daha geniş adale ve eklem guruplarına seslendiği görülür. Çeşitli araştırmalar ve bilimsel incelemeler sonucu, bütün spor dallarında çalışan sporcuların, ağır yarışmalara, vücudu az bir yorgunlukla hazırlayıp, ısınmasını yaparak girdikleri saptanmıştır. Çeşitli yaş guruplarında yapılan denemelerde görülen bilimsel gerçek şudur; çeşitli spor dallarının ön çalışmalarını halk oyunları ile yapmak en büyük verimliliği sağlamaktadır. İlkokullarda yapılan halk oyunları kursu öğrencilerinin, o okulun tüm spor dallarının temel elemanlarını oluşturduğu açıkça görülmektedir. Hareket değeri üstün, motorsal yapımıza büyük bir yük yükleyen, yetenek, beceri, ritim, tempo yeteneğine sahip olmayı gerektiren, estetik duygular içeren ve de yarışmalarla derecelendirilen bu etkinlik, sporun ta kendisi değil midir? Çeşitli spor dallarına ait kamplarda sporcularımıza halk oyunlarımızla kondisyon kazanmalarına yardımcı olmak ve öz yapımıza uygun bir çalışma yöntemine, bu oyunlarımızdan yararlanarak hazırlayıp uygulamak, çok yararlı olur. Akşam saatlerinde küçük bir yemek salonunda davullu zurnalı müziğe uygunlukla yapılan bir çalışma, sporcuya nefes, hareket ve ritim sağlayacaktır. Karakucak ve yağlı güreşlerin davul zurna eşliğinde yapılması bize ulusal bir geleneğimizi belgelemektedir. Köroğlu ezgisini çalan davul

zurna gençlerimizin gücüne güç katmakta, onları daha cesur, daha mert, daha bir yiğit yapmaktadır.

2.1.2.10 Halk Oyunları Öğretiminde Basamaklama

Halk oyunlarını yeni öğrenmeye başlayanlara önceden denenmiş geçek ve başarılı bir basamaklama uygulanırsa amaca daha çabuk ulaşılır. Bu yöntem, özellikle öğreticiye daha çok kolaylık sağlar. Oyun öğretiminde basamaklama şöyle olmalıdır.Kolay figürden zora, kolay oyundan gittikçe zorlaşan oyunlara geçilmelidir. Halk oyunlarımızı öğreteceğimiz guruba birçok yörenin ve birçok oyunun ortak sayabileceğimiz temel figürlerini saptayıp, bunları birbirine bağlı, seri ritmik hareketler gibi sırayla kavratılmalıdır.Bu hareketlerin öğrenilmesinden sonra çeşitli bölgelerin öğrenilmesi, kolay kanısında olduğumuz halk oyunlarını öğretmeye geçmelidir.Kuşkusuz burada yazılı olmayan başka yörelerin öğrenilmesi kolay olabilecek oyunlarının da seçilmesi doğaldır. (FOLKLOR Halkbilim Dergisi (Sayı:49-50))

Yapılan araştırmalarda da görüldüğü üzere halk oyunlarının bir çok faydası görülmektedir. bu bakımdan öğrenciler için halk oyunları çalışmalarının ve halk oyunlarının öneminden hareket ederek. İlk öğretim öğrencilerinin katılmış olduğu halk oyunları çalışmalarının öğrencilerin sosyal uyum düzeylerine ne gibi etkisi var belirlenmesi açısından bu araştırmanın önem arz ettiği düşünülmektedir.

2.1.2.11. Halk Oyunları İle İlgilenen Kurumlar

Türk Halk Oyunları Federasyonu:

Dernek ve Kulüpler 2001 yılında Türk Halk Oyunları Federasyonu'nu oluşturmuşlardır. Spor federasyonları statüsündedir. Derleme faaliyetleri ve yarışmalar organize etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı Okulîçi Beden Eğitimi ve İzcilik Dairesi Başkanlığı:

Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgi alanlarından biri de Türk Halk oyunlarıdır. Her yıl M.E.B.'na bağlı bütün okulların katıldığı Türkiye'nin en yaygın halkoyunları

yarışmaları yapılmaktadır. Yarışmalar ilçe yarışması, il yarışması, grup yarışması ve Türkiye Finalleri şeklinde yapılmaktadır.

Yarışma Branşları;

- 1.İlköğretim Minikler Geleneksel
- 2.İlköğretim Yıldızlar Geleneksel
- 3.Lise Büyükler Geleneksel
- 4.Yaygın Eğitim Kurumları Geleneksel
- 5.İlköğretim Minikler Sahnelemeli
- 6.İlköğretim Yıldızlar Sahnelemeli
7. Lise Büyükler Sahnelemeli
8. Yaygın Eğitim Kurumları Sahnelemeli

Kültür ve Turizm Bakanlığı:

Halk oyunları ile ilgilenen bir diğerkurum Kültür Bakanlığı'dır. Bünyesindeki Halk Kültürünü Geliştirme ve Araştırma Müdürlüğü aracılığıyla halk oyunlarının araştırılmasına yönelik çalışmalar yapar. [HAGEM] Ayrıca Kültür ve Turizm Bakanlığı ve sponsoru Sabancı ortaklaşa her yıl Vak-Sa halk dansları yarışması yapmaktadır. Halkoyunları dernekleri arasında yapılmaktadır. Halk Oyunları'nın oscar'ı niteliğindedir.

Üniversiteler:

Üniversiteler halk oyunları ile ilgilenen kurumlardır. Gerek öğrenci kulüpleri gerek beden eğitimi spor yüksek okulları ve gerekse Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı aracılığıyla halk oyunlarına katkıda bulunurlar. Üniversite Sporları Federasyonu her yıl üniversiteler arası yarışma düzenlerler.

Yurt-kur:

Yurt-kur her yıl devlet yurtları arası halk oyunları yarışması düzenlemektedir.

Halk oyunları dernekleri ve kulüpleri:

Pekçok şehirde halk oyunlarını öğretmek ve yaşatmak amacıyla dernek ve kulüpler kurulmuştur.

Halk eğitim merkezleri:

Hem'lerin asli görevlerinden biri de yöre halk oyunlarını araştırmak ve eğitimci yetiştirmektir.

Gençlik merkezleri:

Gençlik ve Spor'a bağlı gençlik merkezleri de halk oyunlarına hizmet vermekte

2.1.3 İlgili Araştırmalar

Bişkin, 226 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı halk oyunları ile ilgili çalışmada büyük çoğunluğun serbest zamanlarını değerlendirme, yeni arkadaşlar edinme, değişik 13 kültürleri tanıma amacıyla bu faaliyetlere katıldığı sonucuna varmıştır. Bu öğrencilerin sosyalleşmede halk oyunlarını bir araç olarak gördükleri sonucunu göstermektedir. (Bişkin, B, 2001: s,3)

Yine aynı çalışmada üniversite öğrencilerinin %9.3'lük kesimi yarışma ve gösterilere katılma, %8.8'lik kesimi çeşitli gezilere katılma, %2.7'lik kesimi dış görünüşü düzeltme ve dolayısı ile toplumda kabul görülme %1.8'lik kesimi ise spor yapma maçları ile halk oyunları faaliyetlerine başlamışlardır. Bu çalışmaya katılan üniversite öğrencilerindeki psikolojik değişimler ise, elde edilen verilere göre; öğrencilerin %27.4'lük kesimi faaliyetler sayesinde kendilerine güvenlerinin (öz güvenin) arttığını, %26.1'lik kesimi arkadaş ilişkilerinin düzenli bir hal aldığını, %20.8'lik kesimi konsantrasyonlarında artış olduğunu , %16.8'lik kesimi stresten uzaklaştıklarını, %8.8'lik kesim ise psikolojik olarak rahatladıklarını ifade etmiştir.

Koçar, İstanbul metropolündeki altı üniversitenin (İTÜ, İÜ, YTÜ, MSÜ, MÜ, BÜ) her birinden tesadüfen seçilen öğrenci gurupları ile bizzat halk oyunlarının içinde bulunan öğrencileri ele almıştır. Öğrencilerin halk oyunları ile ilgili bilgileri, bakış açıları, değer yargıları ayrıca ilişkileri değerlendirmeye tabi tutulmuştur. 200 denekte yapılan çalışmaya göre üniversite gençliğinin büyük bir kesimi halk oyunları çalışmalarının boş zaman değerlendirmesi ile spor arasındaki niteliği arasında birbirine yakın oranlarda yanıtlar vermişlerdir. 52 kişi spor, 46 kişi serbest zaman uğraşısı diyebilmektedir. Halk oyunları çalışmalarına katılan öğrencilerin akademik başarılarının arttığı %21.5'le görülmekte, olumlu etkisinin olabileceğinin zamanla ortaya çıkması mümkün olup, bu başarıyı zaman içerisinde görebilecek kesim ise %18'dir (Koçar,N. 2001: s.59)

Halk oyunlarında kullanılan hareketlerin doğal yaşamda kullanılan hareketlere göre daha fazla efor sarf edilerek yapıldığı bilinmektedir. Halk

oyunlarında yapılan hareketler için, oyuncunun belirli güce sahip olması gerekir.(Çağlayan, N. 1994: s 3)

Literatürde düzenli egzersizin sonucunda bireyde meydana gelen psiko-sosyal değişimlerle ilgili birkaç araştırmaya rastlanmaktadır. Farklı araştırma metotlarına ve ölçüm araçlarına yer veren bu çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Uluslar arası Spor Psikolojisi Derneği, fiziksel egzersizin psikolojik faydaları ile ilgili olarak yapılan çalışmaların, egzersizin tüm yaş ve her iki cinsiyet grubunda anksiyete, depresyon ve stresi azalttığını belirtmektedir. (Çağlayan, N.1994: s3)

Hawkins ve Duncan , yaş ortalaması 78 olan 30 bayan 96 erkek üzerinde yaşam kalitesi, uyku, egzersiz ve psikolojik sağlık ilişkisini araştırmış, 6 ay süren çalışmasında, maksimum kalp atım sayısının % 70'i ile haftada 2 gün 15 dakika bisiklete binme ve jogging (koşu) programı uygulamış, erkeklerde olumlu psikolojik değişimler elde ederken bayanlarda anlamlı sonuçlara ulaşamamıştır.

Bişkin, halk oyunları ile ilgili yaptığı araştırmada” Halk Oyunları faaliyetlerine katılan Üniversite öğrencilerinin tamamı halk oyunlarını kültürün bir ögesi olarak görmektedir. Faaliyetlere katılanların %48.2'sinin severek, 38.1'inin boş zamanları değerlendirilmesinde etkili olduğun düşündüklerinden %27.4'ünün toplumda yer edinme, % 30.5'inin kültür farklılıklarını görme, % 54.4'ünün değişik kültürleri tanıma, % 27.4 'ünün ise öz gevenlerini geliştirme oldukları yapılan anket değerlendirilmesinde ulaştığımız sonuçlardır” demiştir.

Nash (1996), orta şiddetteki egzersiz programının bağışıklık sistemi üzerinde olumlu etki yaptığını, özellikle bu tip egzersiz programlarının bağışıklık sistemini, stres hormonunu (kortizol) azaltmaya yönlendirdiğini, aynı zamanda egzersiz, antidepresanların temel içeriği olan serotoninin vücuttaki doğal düzeyini arttırdığını belirtmektedirler (Gruber J.J.: Physical Activity and self-esteem development in Children: A Meta- Analysis.

American Academy of Physical Education Papers, 19 Champaign, IL: Human Kinetics; 30-48, 1986.)

Aktif olmayan bireylerin aktif olanlara göre 3 kat daha fazla depresyona yakalanma riskine sahip olduklarını ileri sürmektedir (Kieco1t G.J., Glaser R.: Psychosocial moderators of immune function. Annuals of Behavioral Medicine. 9(2):16-20, 1987.)

Jasnoski ve Holmes (1988) 103 kolej öğrencisine uyguladıkları 15 haftalık aerobik antrenman öncesi ve sonrasında elde ettikleri sonuçlar, egzersize katılan grubun katılmayanlara göre özgüvenlerinin daha yüksek, daha yaratıcı ve duygusal kararlılık içinde olduklarını belirtirken (142.Jasnoski M.L., Holmes D.S., Banks D.L.: Changes in personality associated with changes in aerobic and anaerobic fitness in women and men. Journal of Psychosomatic Research, 32, 273-276, 1988)

EI-Naggar, 4 haftalık aerobik egzersiz uygulamasında, ilk ve son test sonuçlarında aerobik egzersiz ve duygusal kararlılık arasında herhangi bir kaydadeğer fark bulamamıştır (1986).Yapılan literatür çalışmalarında da düzenli olarak fiziksel egzersize katılımın depresyon düzeyine etkisinin olduğu ortaya konmaktadır.

Blumenthal ve ark. (1985) , yaş ortalaması 69.3 olan 6 erkek ve 18 bayana 11 hafta boyunca haftada 3 kez, 30 dakika süren ve maksimum kalp atım sayısının % 70'i ile %81 80'i arasında değişen şiddette antrenman yaptırarak aerobik kondisyonun psikolojik durumla ilişkisini incelemiş, araştırma sonucunda katılımcıların % 50'ye yakınının psikolojik sağlık gelişiminden söz ettiklerini belirtmiştir. Psikolojik gelişim gösteren katılımcıların çoğu bayandır (Blumenthal J.A., Rose, S., Chang, J.L. Anorexia nervosa and exercise: Implications from recent findings. Sports Med.2:37-247, 1985)

Brown, 37 erkek 73 bayanla toplam 110 denek üzerinde yaptığı araştırmada, aerobik kapasite ve fiziksel uygunluk ölçümlerinin stres ile ilişkisini araştırmış ve hem bayan hem de erkeklerde fiziksel uygunluğu daha az olanların strese daha eğilimli olduğunu tespit etmiştir (Brown J.D.,: Staying fit and staying well: physical fitness as a moderator of life stres. J.Perc.soc. psychology. 60:555-561, 1991.)

Vilhjalmsson ve Thorlindsson, (1992), Sonstroem (1997), orta şiddetteki egzersize katılımın (haftada 3-6 saat), daha düşük şiddetteki katılıma (haftada 2 veya daha az) göre depresyonun önlenmesi veya tedavi edilmesinde daha etkili olduğunu bildirmektedirler . (Vilhjalmsson R., Thorlindsson T.: The integrative and physiological effects of sport participation: A study of adolescents. The Sociological Quarterly, 33, 637-647, 1992.) (Sonstroem, R.J.: Exercise and self-esteem. Exercise and Sports Science Review, 12, 123-155, 1997.)

Ross ve Hayes (1988), yaşları 18–83 arasında değişen 401 katılımcıda egzersiz, sosyo-demografik özellikler ve psikolojik sağlık üzerinde yaptıkları çalışmanın sonucunda, yaş değişkeni kontrol altına alındığında, egzersize katılımın psikolojik gelişim üzerinde orta düzeyde etkili olduğunu ifade etmektedirler (Ross C.E., Hayes, D. Exercise and psychological well-being in the community. Am. J. Epidemiol. 127:762-771, 1988.)

Stephens (1988), yaşları 25-74 arasında olan 6913 kişi, 18 ve üzeri olan 23,791 kişi, 20-64 arası olan 3025 kişi ve 10 yaş üzeri olan 22250 kişiden oluşan 4 farklı grup üzerinde yaptığı çalışmada, fiziksel aktivite ve mental sağlık ilişkisini araştırmış, daha genç olanlarda yüksek fiziksel aktivite düzeyinin düşük depresyon, daha yaşlı olanlarda ise olumlu duygulanımın ve aktivite türünün egzersizden elde edilecek faydalar üzerinde etkili olduğu sonucuna varırken, cinsiyetler arasında tüm yaş gruplarına göre kayda değer farklılıklara rastlamamıştır (Stephens T.: Physical activity and mental health in the united states and canada: evidence from four population surveys. Prev. Med. 17:35-47, 1988.)

Egzersiz uyum düzeyine etkisi ile ilgili birçok araştırmaya ulaşılmıştır. Bu araştırmalar düzenli olarak egzersize katılan bireylerde kişisel, sosyal, psikolojik ve beden imajı ile ilgili olumlu gelişmeler elde edilmiştir (Murray C.: Valuation of Athletic Performance in Male Adolescent Peer Groups Journal : Perceptual and Motor Skills 43(3), 1003-1011, 1976.)

Melnick ve arkadaşları (1985) fiziksel egzersize katılımın yüksek okula devam eden 5661 bayan öğrencide akademik sosyal ve sosyo-psikolojik gelişim üzerine etkisini incelediği çalışmada, tüm bu değişkenlerde olumlu değişimler belirlemiştir (65). Sonstroem % 25'i çocuklar, % 75'i (bunların % 37.5'i mahkumlar, alkolikler vb. özel popülasyon) yetişkinler üzerine 16 çalışma yapmış, her araştırmada 80 civarında denek kullanmıştır. Araştırmaların % 44'ü sadece aerobik aktivitelerden oluşurken, % 37'si aerobik aktivite yanında kondisyon ve kuvvet antrenmanlarını da içermiş, diğer % 19'unda ise askeri antrenman, kuvvet antrenmanı gibi daha farklı fiziksel aktiviteler kullanmıştır. Çalışmalar haftada 3 civarında olmak üzere ortalama 11.75 hafta sürmüştür. Araştırmaların % 75'inde psikolojik gelişim elde edilmiştir (Stroem R.J, Morgan W.: Exercise and self-esteem: Rationale and model. Medical Science of Sport and Exercise, 21, 329-337, 1989.)

Bunting ve arkadaşları (2000)) rekreasyon programına katılanların arkadaş ilişkileri ve grup içi davranışlarında olumlu artışlar saptarken, benlik kavramında ve uyum puanlarında, akademik uyum ve başarıda olumlu gelişmeler ortaya çıkarmıştır (Bunting C.J., Tolson H., Kuhn C., Suarez E., Williams R.B.: Physiological stress response of the neuroendocrine system during outdoor adventure tasks. Journal of Leisure Research. 42, 32 (2), 191-207, 2000)

Cavanaugh (1942)'in bireysel uyum, sosyal uyum ve rekreasyonel aktiviteler arasındaki ilişkiyi belirlemeye çalıştığı araştırmada, 362 kolej öğrencisinden the Bernreuter Personality Inventory, the Wilkinson Recreation Inquiry ve the Ohio State Psychological Examination ölçüm araçları ile elde

ettiği bilgiler, rekreasyonel aktiviteler ve bireysel uyum arasında bir ilişkiyi ortaya koymuştur (Cavanaugh, J.O.: The relation of recreation to personality adjustment. Journal of Social Psychology 15, 63-74, 1942)

Fly (1981), çalışmasında 400 emekli katılımcı üzerinde yaptığı çalışmada, serbest zaman aktivite düzeyi ile uyum arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Uyum yaşamdan alınan doyum veya yaşamdan uzaklaşma derecesine göre ölçülmüş, sonuçlar serbest zaman aktivitelerine daha çok katılan bireylerin katılmayan veya daha az katılanlara göre yaşam doyumu ve uyum puanlarının daha yüksek, yaşamdan zevk almama ve yaşamdan uzaklaşma puanlarının ise daha az olduğunu belirlemiştir. Ayrıca bu sonuçlar cinsiyet, yaş ve emeklilik öncesi sosyal statü göz önüne alındığında da benzer şekildedir. Dolayısı ile emeklilik öncesi elde edilecek olan düzenli serbest zaman aktivitesine katılım alışkanlığı, emeklilik sonrası uyum problemleri yaşanmasını engelleyecek veya yaşanacak problemleri en aza indirgeyecektir (Fly J.W., Reinhart G.R., Hamby R.: Leisure activity and adjustment in retirement sociological spectrum 1(2), 135-144 Refs:21, 1981)

Greendorfer (1986) ve Grove (1997) tüm yaşamlarını aktif spor yaparak geçiren sporcuların, sporu bıraktıktan sonra herhangi bir uyum problemi yaşamaması açısından, düzenli egzersize veya fiziksel egzersiz içeren rekreasyonel aktivitelerine devam etmesini önermektedir (Greendorfer S.L.: Life after athletics United States Olympic Academy. Tenth Session. Proceedings. Colorado Springs, Colorado: U.S. Olympic Complex. (June 10-14, pp. 92- 100, 1986.)

Collingwood (1988) fiziksel uygunluk, Ruff (1952) egzersiz programlarının risk grubundaki gençlere psikolojik ve duygusal müdahaleler yapma amacıyla kullanıldığı ve çok farklı alt ölçekleri test eden araştırmada, fiziksel uygunluğun artması sonucunda bireysel uyum puanlarının da arttığını ortaya koymuştur (Collingwood T.R.: Helping at-risk youth through physical fitness programming IL: Human Kinetics; 125-154, 1988.)

Gruber , uyum üzerine 27 araştırma yapmıştır. Tüm araştırmalarında minimum 113 denek kullanmıştır. Araştırmaların %55.6'sında cimnastik programı uygulamış, % 22.2'sinde çeşitli spor aktiviteleri, % 22.2 sinde aerobik aktivite kullanırken, haftada 2 defa olmak üzere ortalama 15 hafta süren programları tercih etmiştir. Araştırmaların % 67'sinde uyumu da kapsayan olumlu psikolojik gelişimler elde etmiştir (Gruber J.J.: Physical Activity and self-esteem development in Children: A Meta- Analysis. American Academy of Physical Education Papers, 19 Champaign, IL: Human Kinetics; 30-48, 1986.)

Araştırmamız, halk oyunlarına düzenli olarak katılan beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) Sınıf öğrencilerinin Sosyal uyum düzeylerinde her iki cinsiyeti içine alacak şekilde değişimler meydana gelir varsayımlarından oluşmaktadır.

3.YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Çalışmanın teorik olan bölümünde öncelikle ilgili alanyazın taraması yapılarak yazılı kaynaklardan yararlanma yöntemleri kullanılmıştır.

Çalışmanın ikinci kısmında ise yapılan halk oyunları çalışmalarından önce ve sonra öğrencilerin sosyal uyum düzeylerini belirlemek için öğrencilere sosyal uyum anketi uygulanmıştır.

Çalışmada yazılı kaynakların yanında sözlü kaynaklardan okuldaki rehber öğretmenlerden ve sınıf öğretmenlerinden de yararlanılmıştır

3. 2. Evren ve Örneklem/Araştırma Grubu

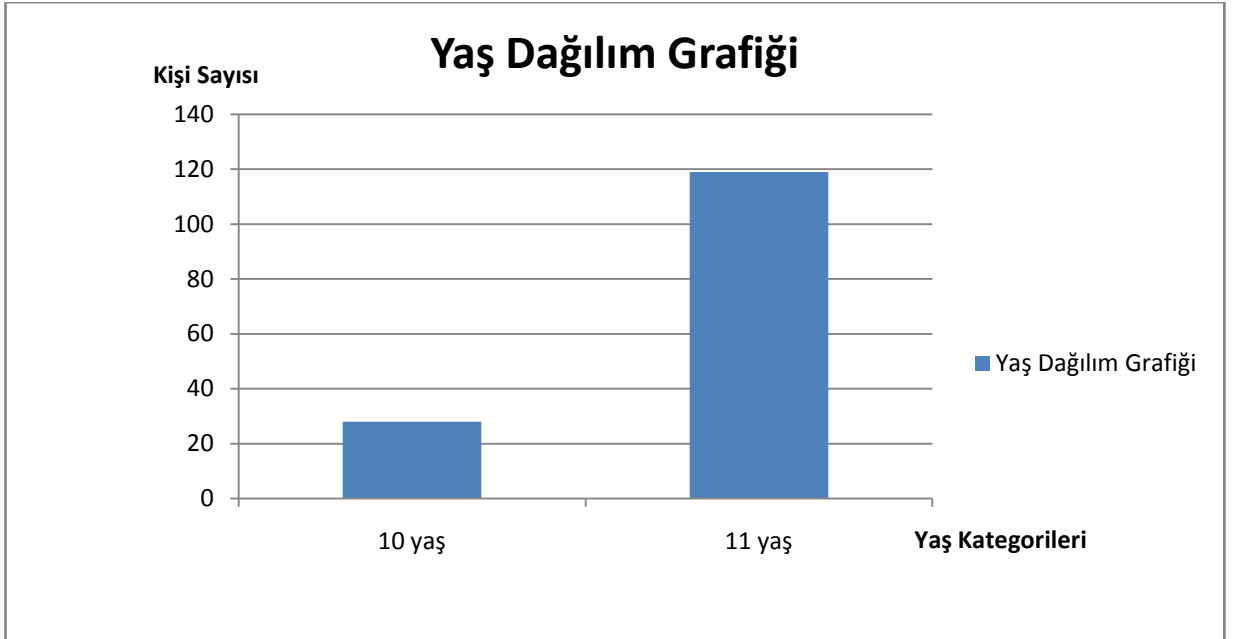
Araştırma konusu gereği; araştırmadan doğru bulgular elde edebilmek için araştırma gurubu; Balıkesirde bir ilköğretim okulu olan Zağnospaşa İlköğretim Okulundaki tüm beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencileri olarak belirlenmiştir. Böyle bir sınırlandırmanın yapılma sebebi:

Sosyal Uyum etkileyen birçok etmenin olmasından dolayı ve yapılan anketin güvenilirliği açısından araştırma gurubuna benzer çevre şartları, ekonomik durum ve birbirine benzer aktivitelere sahip ve en önemlisi aynı yaş gurubundan öğrencilere uygulanmaya dikkat edilerek aynı okuldaki aynı yaş gurubundaki öğrenciler araştırma gurubu olarak belirlenmiştir. Böylelikle yapılan araştırmada öğrencilerin sosyal uyum düzeylerini etkileyen başka etmenlerin olmasının önüne geçilmeye çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan anket Zağnospaşa İlköğretim Okulu 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı gösterileri için 4 ay süren çalışmalara katılan beşinci sınıf10-11 yaş gurubundaki 147 öğrenci üzerine uygulanarak değerlendirme yapılmıştır.

147 öğrencinin yüzdesel dağılım %48 'e ,%52'dir. Yani 77 kız 70 erkek öğrenci araştırmaya katılmıştır . Bu katılan 147 öğrencinin yaş dağılımı ise 10 yaşında 28 öğrenci, 11 yaşında ise 119 öğrenci olarak dağılım göstermiştir. Bunların grafiksel olarak gösterecek olursak;

Grafik:1 Öğrencilerin Cinsiyet Dağılım Grafiği

Grafik:2 Öğrencilerin Yaş Dağılım Grafiği

3. 3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Yapılan araştırmada veri toplama araçlarından rehberlik araştırma merkezinin kullanmış olduğu sosyal uyum anketi uygulanmıştır. Bu anketin öğrencilere uygun olup olmadığı okullardaki rehber öğretmeni arkadaşına sorularak anketin öğrencilere uygunluğuna karar verilmiş yeni bir düzenleme çalışmasına gidilmemiştir.

Ankette evet (E) , hayır(H), katılmıyorum (K) şeklinde üçlü derece kullanılmıştır.(EK1)

3. 4. Veri Toplama Süreci

Çalışmaya öncelikle mevcut yazılı kaynaklar taranarak başlanmıştır. Ancak halk oyunlarının faydalarını içeren çok az kaynağa ulaşılmış. Hatta halk oyunlarını sosyal yönden inceleyen sınırlı sayıda bilimsel araştırmaya rastlanılmıştır. Ancak İlköğretim düzeyinde bir araştırmaya rastlanılmamıştır. 2011-2012 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramında stadyum da yapılacak il genelindeki gösterilerde Zağnospaşa İlköğretim Okulu beşinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin halk oyunları gösterileri yapıcak olması ve benimde o okulda depo öğretmen olarak çalışıyo olmam çalışma için büyük avantaj olmuştur. Böylelikle yapılan araştırma daha geniş kapsamlı gerçekleştirilmiş oldu. Araştırmayı yaptığım okulda depo öğretmen olarak bulunuyor olmamdan dolayı çalışmalara katılma fırsatı buldum. Öğrencilerin sınıf öğretmenleriyle iletişim halinde olabildim, öğrencilerin devam devamsızlıklarını takip edebilme fırsatı buldum. Sosyal uyum anketinin uygulanma aşamasında bizzat kendim yapma fırsatı buldum buda araştırmamız güvenilirliği açısından önemli olmuştur.

Yapılan araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından doğru sonuçlara ulaşmak için, uygulanan anket soruları herbiri tek tek öğrencilere açıklanarak tek tek doldurtulmuştur. Öğrencilerin yaşlarının küçük olması gereği bu anket doldurma süreci ilk yapılan anket uygulamasında uzun sürse de çalışma açısından çok faydalı ve anketin ikinci kez uygulanma sürecinde

ise öğrenciler daha tecrübeli olduğundan anket uygulama daha kolay gerçekleştirilmiştir.

Anket uygulanırken sınıf öğretmenlerinden de yardım alınarak, uygun bir saatlerini bize çalışmamız için ayırmaları sağlanmıştır. Yapılan anketin sınıf ortamında yapılması çalışmanın verimini arttırmıştır.

İki anketin uygulanması arasında geçen 4 aylık süreç ve aynı öğrencilerin anketi doldurması gerekliliği bu süreç içinde risk olsa da. Yapılan halk oyunları çalışmalarını hiç bir öğrencinin devamsızlık yapmaması yapılan çalışma açısından olumlu olmuştur. Öğrencilerin devam çizelgeleri süreç içerisinde takip edilmiştir. Öğrencilerin 4 aylık süreç içerisinde sosyal uyumlarını etkileyen başka olaylar olup olmadığı sınıf öğretmenleriyle bire bir diyolağa geçilerek kendim takip ettim.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmaya Zağnospaşa İlköğretim okulundaki tüm beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencileri katılmıştır. 147 öğrenci üzerine yapılan bu araştırmada kullanılan anket için, geçerliliği güvenilirliği önceden kanıtlanmış olan rehberlik araştırma merkezinin kullanmış olduğu sosyal uyum envanteri kullanılmıştır. Bu araştırmada test-tekrar test yöntemi kullanıldığından kararlılık hesaplaması korelasyon katsayısı bulunarak anlamlandırılmıştır.

İlk olarak öğrenciler halk oyunları çalışmalarına başladıklarında bu envanter uygulanmıştır daha sonrada 2. Olarak da 23 Nisan gösterilerinde öğrenciler çalışmalarını sergiledikten sonra uygulanmıştır.Uygulanan 2 anket karşılaştırılarak öğrencilerin 4 aylık çalışma sonundaki sosyal uyum düzeyleri yorumlanmıştır. Anket yüzdesel dağılım ve frekans gösterme ve aritmetik ortalama yoluyla ve SPSS de t-test yöntemiyle açıklanıp yorumlanmıştır.

Ankette sosyal uyumlu olma durumunda verilmesi gereken cevaplar 1 puan olarak değerlendirilmiştir. Toplam 25 puan üzerinde değerlendirilen anketin değerlendirme çetveli şöyledir.

0-3 puan Çok Çekingen

4-7 puan Çekingen

8-15 puan Orta

16-21 puan Uyumlu

22-25 puan Çok Uyumlu

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Bu kısımda katılımcılara ait verilerden elde edilen anket sonuçları değerlendirilmiş ve bulgular ve sonuçlar çizelge haline getirilmiş. Çizelgenin yorumları çizelgenin altında yapılmıştır. Anketin birinci ve ikinci uygulamaları SPSS programında karşılaştırılarak bağımsız t-testi uygulandı ve istatistiksel olarak anlamlı sonuç bulunamadı ($p>0.05$)

4.1 Geçerlilik Ve Güvenirlik Analizi

Yapılan araştırmada veri toplama araçlarından rehberlik araştırma merkezinin kullanmış olduğu sosyal uyum anketi uygulandığından ayrıca bir geçerlilik güvenirlik hesaplaması yapılmamıştır. Ancak uygulanan anketin soru kökleri öğrencilere uygunluğu ve anlaşılabilirliği anket uygulanmadan önce öğrencilerin de fikri alınmış. Ayrıca rehber öğretmenler tarafından değerlendirilmiştir. Anket öğrencilere uygun bulunmuş, anlaşılmayan bir soru kökü bulunmamıştır. Ayrıca anketin uygulanma sırasında geçen 4 aylık zaman dilimi anketin güvenirliliği açısından olumlu olmuştur öğrenciler geçen bu zaman diliminde önceden verdikleri cevapları unutup önceden verdikleri cevaplardan etkilenmemişlerdir. Uygulamada test-tekrar test yöntemi kullanıldığından kararlılık hesaplaması korelasyon katsayısı bulunarak anlamlandırılmıştır.

Hesaplanan korelasyon değeri göstermektedir ki, sosyal uyum anketinden elde edilen ölçme sonuçlarının test tekrar test güvenirliliği yüksek ilişki düzeyindedir. Ayrıca kullanılan anketimiz bireylere farklı zamanlarda birbirine yakın puanları verme kararlılığını gösterecek düzeyde güvenilirdir.

	1. Test (X)	2. Test (Y)	X ²	Y ²	XY
1. Soru	75	102	5625	10404	7650
2. Soru	130	131	16900	17161	17030
3. Soru	98	90	9604	8100	8820
4. Soru	101	88	10201	7744	8888
5. Soru	79	76	6241	5776	6004
6. Soru	61	83	3721	6889	5063
7. Soru	104	107	10816	11449	11128
8. Soru	85	82	7225	6724	6970
9. Soru	85	78	7225	6084	6630
10. Soru	104	75	10816	5625	7800
11. Soru	88	104	7744	10816	9152
12. Soru	77	73	5929	5329	5621
13. Soru	69	74	4761	5476	5106
14. Soru	95	83	9025	6889	7885
15. Soru	109	92	11881	8464	10028
16. Soru	94	98	8836	9604	9212
17. Soru	100	117	10000	13689	11700
18. Soru	72	73	5184	5329	5256
19. Soru	97	83	9409	6889	8051
20. Soru	121	121	14641	14641	14641
21. Soru	48	72	2304	5184	3456
22. Soru	72	86	5184	7396	6192
23. Soru	101	88	10201	7744	8888
24. Soru	140	106	19600	11236	14840
25. Soru	130	110	16900	12100	14300
Toplam	2335	2292			
Toplam ²	5452225	5253264			
Korelasyon (r)	0,703769				

Tablo 1: Geçerlilik ve Güvenirlilik Analizi Sonuçları

4.2. Kız Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Bulguları

Zağnospa İlköğretim okulu beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) kız öğrencilerine ait anket sonuçları aşağıda verilmiştir.

	Önce		Sonra		Değişim
	n	%	n	%	%
Çok Çekingen	1	% 1	2	%3	-%2
Çekingen	0	% 0	1	%1	+%1
Orta	30	% 39	27	%36	-%3
Uyumlu	35	%45	32	%43	-%2
Çok Uyumlu	11	%14	13	%17	+%3
Toplam	77	100	75	100	

Tablo 2: Kız Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Sonuçları

“Önce” olarak halk oyunları çalışmalarına başlanıldığında yapılan anket sonuçları ifade edilmektedir. “Sonra” olarak ise halk oyunlarına başlandıktan 4 ay sonra oyunların sergilenildikten sonra ki anket sonuçlarını ifade etmektedir.

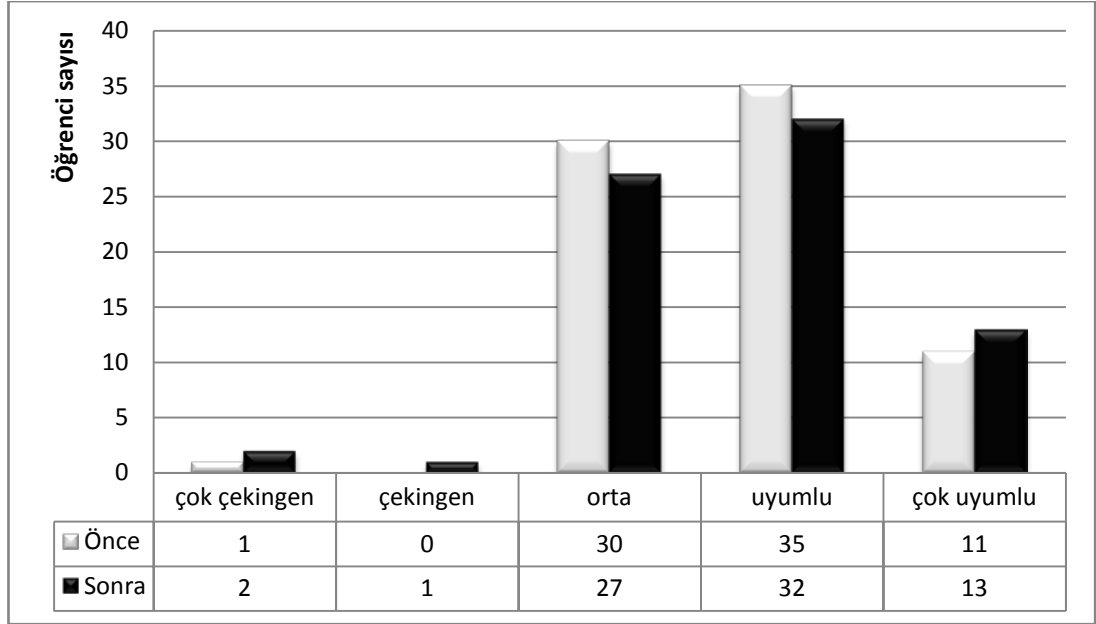
Taployu değerlendirecek olursak:

Halk oyunları çalışmaları başlanıldığında uygulanan anket sonuçlarına göre çok çekingen ve çekingen olan kız öğrenci sayısı daha azken. Halk oyunları çalışmalarına katıldıktan sonra çok çekingen ve çekingen olan öğrenci sayısında 1 kız öğrenci olarak artış göstermiştir. Çekingen olan öğrenci sayısındaki bu artış çeşitli nedenlere bağlı olabilir bu nedenler başka bir araştırma konusudur. Bu araştırma başka araştırmalara kaynak teşkil edebilir.

Halk oyunları çalışmalarına katılmadan önce uyumlu olan kız öğrenci sayısı halk oyunları çalışmalarına katıldıktan sonrada azalma gösterse de

bunu çok uyumlu öğrenci sayısındaki artış sayısına baktığımızda bu halk oyunları çalışmalarının olumlu bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Veriler grafiksel olarak altta gösterilmiştir.

Grafik 3: Kız Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Grafiği

4.3. Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Bulguları

Zağnospaşa İlköğretim Okulu beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) erkek öğrencilerine ait anket sonuçları aşağıda verilmiştir.

	Önce		Sonra		Değişim
	n	%	n	%	%
Çok Çekingen	0	% 0	3	%4	+%4
Çekingen	4	%6	1	%1	-%5
Orta	40	% 57	28	%40	-%17
Uyumlu	19	%27	28	%40	+%13
Çok Uyumlu	7	%10	10	%14	+%4
Toplam	70	100	70	100	

Tablo 3: Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Sonuçları

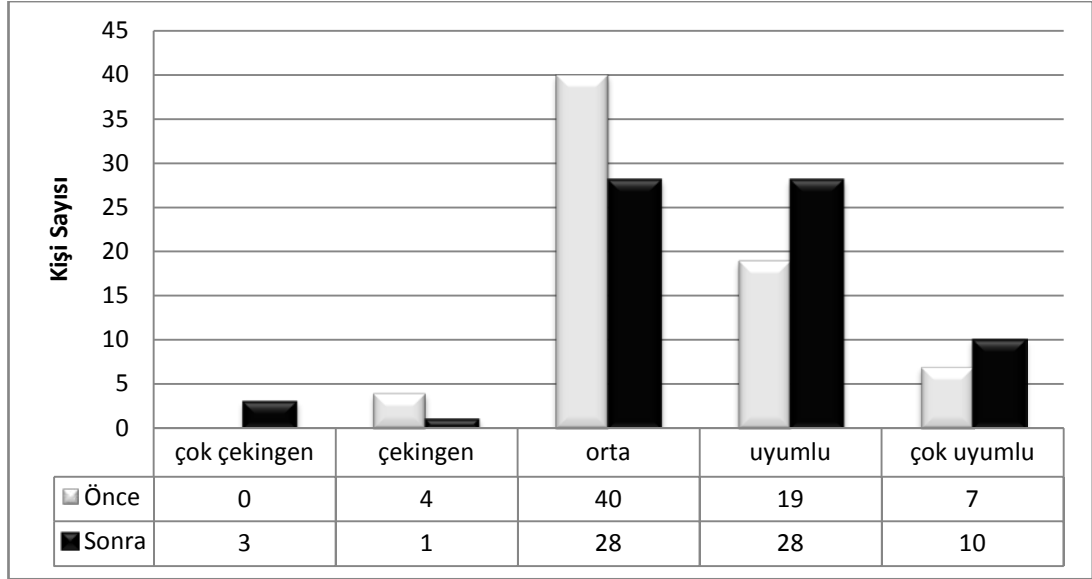
“Önce” olarak halk oyunları çalışmalarına başlanıldığında yapılan anket sonuçları ifade edilmektedir. “Sonra” olarak ise halk oyunlarına başlandıktan 4 ay sonra oyunların sergilenildikten sonra ki anket sonuçlarını ifade etmektedir.

Taployu değerlendirecek olursak:

Halk oyunları çalışmalarına başlanılmadan önce çok çekingen olan hiç erkek öğrenci yokken, daha sonra halk oyunları çalışmaları tamamlandıktan sonraki uygulanan ankette 3 tane çok çekingen erkek öğrenci çıkmıştır. Bu da halk oyunları çalışmalarının olumsuz bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Ancak bu çok çekingenliğe başka sebeplerde neden olmuş olabilir. Belki de bu sadece tek başına bir halk oyunları çalışmalarının sonucu değildir. Bu sebeplerin belirlenmesi başka bir araştırma konusu olarak ele alınabilir. Bu araştırma başka araştırmalara kaynak teşkil edebilir.

Ancak orta, uyumlu, çok uyumlu öğrenci sayısındaki değişimler halk oyunları çalışmalarını açısından olumlu bir sonuç olarak değerlendirilebilir.

Veriler grafiksel olarak altta gösterilmiştir.

Grafik 4: Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Grafiği

4.4 Kız Ve Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Anketi Bulguları

Zağnospa İlköğretim Okulu beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) erkek ve kız öğrencilerine ait anket sonuçları aşağıda verilmiştir.

	Önce		Sonra		Değişim
	n	%	n	%	%
Çok Çekingen	1	0,7	5	3,4	+% 2,7
Çekingen	4	2,7	2	1,4	-% 1,3
Orta	70	48	55	38	-%10
Uyumlu	54	37	60	41	+%4
Çok Uyumlu	18	12	23	16	+%4
Toplam	147	100	145	100	

Tablo 4: Kız ve Erkek Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Sonuçları

“Önce” olarak halk oyunları çalışmalarına başlanıldığında yapılan anket sonuçları ifade edilmektedir. “Sonra” olarak ise halk oyunlarına başlandıktan 4 ay sonra oyunların sergilenildikten sonra ki anket sonuçlarını ifade etmektedir.

Anket değerlendirecek olursak

Çok çekingen öğrenci sayısı 1 iken sonra 5 öğrenci olarak artmıştır. %3 lük bu artış çok çekingen düzeyinde olduğundan olumlu bir artış olarak değerlendiremeyiz.

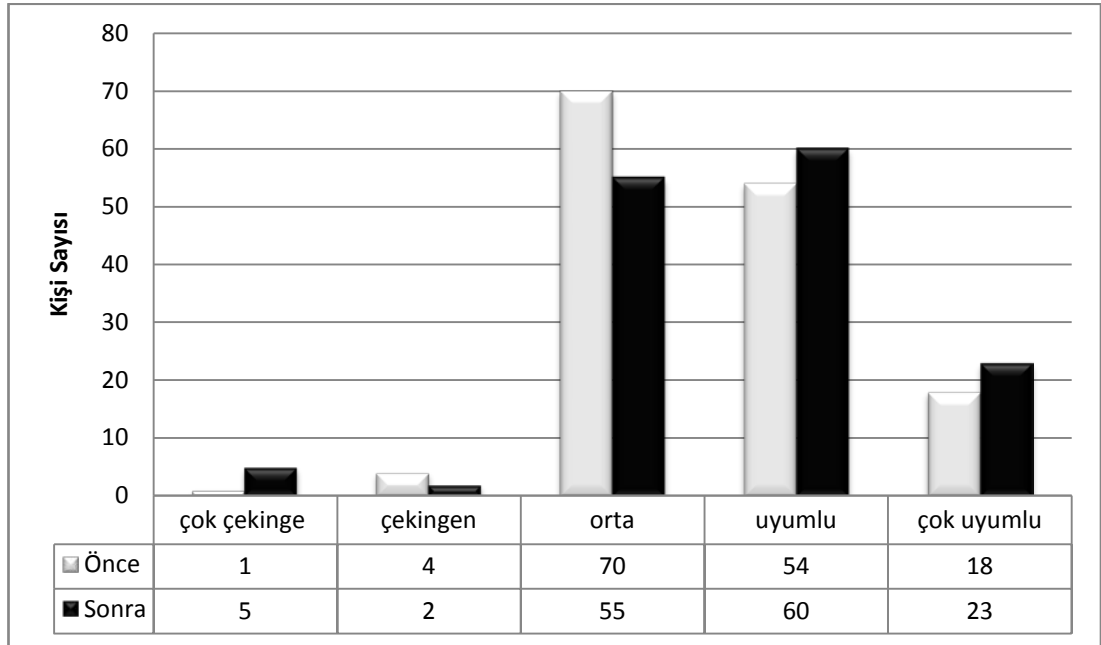
Çekingen öğrenci sayısı 4 iken sonra 2 öğrenci olarak azalmıştır. %1 lik bu azalma çekingen öğrenci düzeyinde olduğundan bu azalma olumlu bir sonuç olarak değerlendirebiliriz.

Orta öğrenci sayısı 70 iken sonra 55 öğrenci olarak azalmıştır. %10 lik bu azalma orta öğrenci seviyesinde olduğundan bu azalma olumlu bir sonuç olarak değerlendirebiliriz.

Uyumlu öğrenci sayısı 54 iken sonra 60 öğrenci olarak artmıştır. %4 lük bu artış uyumlu öğrenci seviyesinde olduğundan bu artışı olumlu bir sonuç olarak değerlendirebiliriz.

Çok uyumlu öğrenci sayısı 18 iken sonra 23 öğrenci olmuştur. %4 lük bu artış çok uyumlu öğrenci seviyesinde olduğundan bu artışı olumlu bir sonuç olarak değerlendirebiliriz.

Veriler tablo olarak altta gösterilmiştir.

Grafik 5: Erkek ve Kız Öğrencilere Ait Sosyal Uyum Değişim Grafiği

4.5 Sosyal Uyum Anketinin Olumlu Sorularına Verilen Cevapların Korelasyonu

Yapılan hesaplamalar gösteriyor ki öğrencilerin olumlu soru köklerine verdikleri cevaplar yüksek derecede kararlılık gösteriyor. Bu da gösteriyor ki araştırmanın güvenilirliği açısından öğrenciler soruları anlamlandırarak doğru görüşlerini yansıtarak cevaplamışlardır. “Sosyal Uyum Anketi” nin olumlu sorularına verilen cevapların korelasyonu aşağıda verilmiştir.

	1. Test (X)	2. Test (Y)	X ²	Y ²	XY
1. Soru	75	102	5625	10404	7650
2. Soru	130	131	16900	17161	17030
3. Soru	98	90	9604	8100	8820
5. Soru	79	76	6241	5776	6004
8. Soru	85	82	7225	6724	6970
9. Soru	85	78	7225	6084	6630
12. Soru	77	73	5929	5329	5621
15. Soru	109	92	11881	8464	10028
16. Soru	94	98	8836	9604	9212
17. Soru	100	117	10000	13689	11700
19. Soru	97	83	9409	6889	8051
22. Soru	72	86	5184	7396	6192
25. Soru	130	110	16900	12100	14300
Toplam	1231	1218			
Toplam2	1515361	1483524			
Korelasyon (r)	0,722127				

Tablo 5: Sosyal Uyum Anketinin Olumlu Sorularına Verilen Cevapların Korelasyonu

4.6. Sosyal Uyum Anketinin Olumsuz Sorularına Verilen Cevapların Korelasyonu

Yapılan hesaplamalar gösteriyor ki öğrencilerin olumsuz soru köklerine verdikleri cevaplar yüksek derecede kararlılık gösteriyor. Bu da gösteriyor ki araştırmacının güvenilirliği açısından öğrenciler soruları anlamlandırarak doğru görüşlerini yansıtarak cevaplamışlardır. “Sosyal Uyum Anketi” nin olumlu sorularına verilen cevapların korelasyonu aşağıda verilmiştir. Ancak şu da görülüyor ki olumlu soru köklü sorular daha iyi anlaşılmiştir.

	1. Test (X)	2. Test (Y)	X ²	Y ²	XY
4. Soru	101	88	10201	7744	8888
6. Soru	61	83	3721	6889	5063
7. Soru	104	107	10816	11449	11128
10. Soru	104	75	10816	5625	7800
11. Soru	88	104	7744	10816	9152
13. Soru	69	74	4761	5476	5106
14. Soru	95	83	9025	6889	7885
18. Soru	72	73	5184	5329	5256
20. Soru	121	121	14641	14641	14641
21. Soru	48	72	2304	5184	3456
23. Soru	101	88	10201	7744	8888
24. Soru	140	106	19600	11236	14840
Toplam	1104	1074			
Toplam2	1218816	1153476			
Korelasyon (r)	0,709202				

Tablo 6: Sosyal Uyum Anketinin Olumsuz Sorularına Verilen Cevapların Sonuçları

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu araştırmada halk oyunları çalışmalarının ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerine etkisi incelenmiştir. Literatür bu değişkenler arasındaki ilişkilerin farklı yaş guruplarında incelendiği görölmüştür. Ancak ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) düzeyinde herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Bu yönüyle bu çalışmanın sonuçları literatüre katkı sağlayacaktır.

Araştırmamız gösteriyor ki ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencilerin de erkek öğrenciler kız öğrencilere göre daha çok çekingen olma özelliği göstermektedir. Yapılan araştırmayı toplum normlarımız içinde değerlendirecek olursak. Toplumumuzda sosyal baskı erkek çocukları üzerinde erkek oynamaz gibi bir baskı kurmuş. Sanki dans etmek kızlara ait bir özellikmiş gibi yanlış öğretiler erkek çocuklarda çekingenliğe sebep olmuş. Fakat halk oyunları gibi toplum önünde kendini gösterebilme fırsatı verilen erkek öğrenciler kabuklarını kırmış ve kendilerine olan güvenlerini arttırarak yeni bir davranış yeni bir bakış açısı kazanmışlardır.

Ayrıca araştırmamız gösteriyor ki ilköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencileri sosyal yönden yönlendirilmeye daha çok sosyal beceri eğitimi almaya ihtiyaçları var. Çünkü yapılan her iki ankette de orta düzey yani kendi kişilik özelliğinin farkında olmayan öğrenci sayısı tepe değerini oluşturmaktadır.

Sonuç olarak eğitim genel amacı öğrencilere olumlu davranış özelliği kazandırmak olan, Zağnospaşa ilköğretim okulunda yapılan halk oyunları çalışmaları öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılığa neden olmamıştır. Ancak bu farklılığın oluşmamasının, çeşitli nedenleri olabilir bu da ayrı bir araştırma olarak ele alınıp incelenebilir.

5.2. Öneriler

Yapılan araştırma gösteriyor ki halk oyunları çalışmaları İlköğretim beşinci sınıf (10-11 yaş gurubu) öğrencilerinin sosyal uyum düzeylerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır. Bir farklılığa neden olmamışsa da, bu farklılığın nedenleri çeşitli olabilir. Temel amacımız halk oyunları gibi sosyal faaliyetlerle öğrencileri sosyalleştirmek ve sosyal uyum düzeylerini arttırmak olduğundan bu tür uygulamalara gereken önemi vermeliyiz.

Ayrıca bir öğretmen ve halk oyunları çalıştırıcısı olarak gördüğüm bir yanlış uygulama okullarda halk oyunları çalışmaları pedagojik formasyon sahibi olmayan kişiler tarafından yürütülmektedir. Öğrencilerin kişilik gelişimleri için bu denli önemli olan uygulamaların gerekli eğitimi almış kişilerin eline bırakılması gerekmektedir. Okul idaresi ve özellikle veliler bu konuda seçici davranmalı çocuklarını kimlere teslim ettiklerini iyi araştırmalı. Pedagojik formasyon sahibi çalıştırıcılar tarafından yürütülen halk oyunları çalışmalarının öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinde daha olumlu sonuçlar doğuracağına inanıyorum.

Fakat bu sadece bir öngörüdür. Ayrı bir başka araştırma konusu olarak pedagoji formasyon sahibi öğretmenler tarafından yapılan halk oyunları çalışmaları ile, formasyon sahibi olmayan çalıştırıcıların yürütmüş oldukları çalışmalardaki öğrencilerin sosyal uyum değişimleri karşılaştırılarak bir inceleme yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Adrienne L. Kaeppler: "Dans", Çev. Fatma Kanat Fay, Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar, Ankara 2000, s.383.
- Arı, Ramazan ve diğ. (2002). Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi Ankara: Nobel Yayınları, 45, 46.
- Arı,Ramazan ve diğ., (2002). Selçuk Üniversitesi Anaokulu/Anasınıfı Öğretmen El Kitabı, İstanbul:Ya-Pa Yayın, 59.
- Aydın, Betül. (1997) . Çocuk ve Ergen Psikolojisi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayınları Vakfı. No: 1, 88.
- Aydın,Cengiz,Toplum Bilimi Açısından Halk Oyunlarının Sportif Değerleri, Yayınlanmamış, Yüksek Lisans Tezi,1981,s51.
- Bişkin B. ; Halk Oyunlarının Üniversite Öğrencileri Üzerinde Psiko-Sosyal Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı, S;3 2001
- Blumental J.A., Rose, S., Chang, J.L. Anorexia nervosa and exercise; Implications from recent findings. Sports Med.2:37-247, 1985
- Brown J.D.: Staying fit and staying well: physical fitness as a moderator of life stres. J.Perc.soc. psychology. 60:555-561, 1991.
- Bunting C.J., Tolson H., Kuhn C., Suarez E., Williams R.B.; Physiological stress response of the neuroendocrine system during outdoor adventure tasks. Journal of Leisure Research. 42, 32 (2), 191-207, 2000)

Collingwood T.R.; Helping at-risk youth through physical fitness programming IL: Human Kinetics; 125-154, 1988.

Çağlayan N. ; Bale Egzersizlerinin Halk Oyunları Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, S:3, 1994

Çağlayan N. ; Bale Egzersizlerinin Halk Oyunları Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, S:3, 1994

Cavanaugh, J.O.: The relation of recreation to personality adjustment. Journal of Social Psychology 15, 63-74, 1942

Dundes, Alan. "Who are the Folk ?" Çev: Metin Ekici. Millî Folklor Dergisi. Sayı: 37. Ankara: 1998, s. 109.

Fly J.W., Reinhart G.R., Hamby R. Leisure activity and adjustment in retirement sociological spectrum 1(2), 135-144 Refs:21, 1981)

Folklor Halkbilim Dergisi (Sayı:49-50) Halk oyunlarının öğrenciler üzerine ne gibi faydaları var

Fisher, Ernest. Sanatın Gerekliği, E Yay, İstanbul: 1980, s.39.

Gelişimi, İstanbul: MEB Basımevi. 237.

Gelişimi, İstanbul: MEB Basımevi. 233.

Güzeloğulları, Neslihan; (2006). "Türk Halk Oyunlarının Sağlık Alanında Yaşam

Gruber J.J.: Physical Activity and self-esteem development in Children: A Meta- Analysis. American Academy of Physical Education Papers, 19 Champaign, IL: Human Kinetics; 30-48, 1986.

IŞIK, Ömer, Sosyo-Kültürel Değişme Ve Gelişme Sürecinde Halk Oyunlarının Öğretiminde Karşılanaan Problemler Sempozyumu,Ankara, 1991,s,165

Janoski M.L., Holmes D.S., Banks D.L.; Changes in personality associated with changes in aerobic and anaerobic fitness in women and men. Journal of Psychosomatic Research, 32, 273-276, 1988)

Kalitesini Yükseltme İşlevi". VII. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi. Gaziantep İstanbul: Epsilon Yayıncılık:112

Kaeppler, Adrienne L.; (2003). "Dans." Çev: Fatma Kanat Fay. Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar. Ankara. Geleneksel Yayınları, ss.382-386

Kağıtçıbaşı, Çiğdem. (1996).İnsan ve insanlar, İstanbul: Evrim Yayın. 80-81.

Kieco1t G.J., Glaser R; Psychosocial moderators of immune function. Annuals of Behavioral Medicine. 9(2):16-20, 1987.)

Koçar N. ; Türk Halk Oyununun Yüksek Öğrenimindeki Yeri Ve Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, S:59 2001

Koçkar M. Tekin. Çağlar Boyunca İletişim Sanatı Olarak Dans Ve Halk Dansları, Ege Üniversitesi, Basımevi İzmir: 1999.s.6.

Kuru, E, "Farklı Statüdeki Beden Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri" G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23, Sayı 1 (2003) 175-191

Küçük Kurt, M.(1990).Ailenin psikolojik fonksiyonu. Türkiye Aile Yıllığı. Ankara: Başbakanlık Aile Araştırmaları Yayınları, 81 .

Levent, Haluk "halk oyunlarının kökeni ve yaratım süreci üzerine", folklore doğru, İstanbul: 1987s.56.

Murray C.; Valuation of Athletic Performance in Male Adolescent Peer Groups Journal : Perceptual and Motor Skills 43(3), 1003-1011, 1976.)

Oktay, Ayla. (1999). Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem. Birinci Baskı.

Özkul Çobanoğlu.; Türk Halk Bilimi Kuram Ve Yöntemlerine Giriş. Ankara: Akçağ Yayınları, 1999 s.174

Ross C.E., Hayes, D; Exercise and psychological well-being in the community. Am. J. Epidemiol. 127:762-771, 1988.)

Sedat, Veyla. 100 Soruda İlkelerde Din, Büyü, Sanat, Efsane İstanbul . Gerçek Yayın Evi: 1971.S.181.

Serinlikli, Güner , "Türkiye de Oyun konusunda yayınlanan ilk yazı" Halk Bilimi Dergisi Boğaziçi Üniversitesi, Folklor Kulübü Yayını , sayı:18, İstanbul:1992, s.13

Stein, A.(1997). Saldırgan Çocuk, (Çev: Polat, N). İstanbul Papirüs Yayınları,.

Stein, A.(1997). Saldırgan Çocuk, (Çev: Polat, N). İstanbul Papirüs Yayınları,.

Stephens T.; Physical activity and mental health in the united states and canada: evidence from four population surveys. Prev. Med. 17:35-47, 1988.

Stroem R.J, Morgan W.; Exercise and self-esteem: Rationale and model. Medical Science of Sport and Exercise, 21, 329-337, 1989.

Teber, Şenol. Davranışlarımızın Kökeni, Sorun Yayınları,İstanbul: 1978, s.14.

Tezcan, Mahmut, Kültürel Antropoloji, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1997, s.4

Ülgen, Gülten, E. FİDAN. (2002).Orta Dereceli Kız Teknik Okulları Çocuk

Ülgen, Gülten, E. FİDAN. (2002).Orta Dereceli Kız Teknik Okulları Çocuk

Yavuzer, Haluk. (1998). Ana Baba Okulu, İstanbul: Remzi Kitabevi, 137 Yayınları, 259.

Yörükoğlu, Atalay (1986).Çocuk Ruh Sağlığı. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür

EK 1
SOSYAL UYUM ENVANTERİ

Uygulayan Çiğdem Tapmaz
Adınız Soyadınız .....
Yaşınız .....
Okulunuz .....
Sınıfınız, Numaranız .....
Cinsiyet .....
Halk Oyunlarında Kaçınıcı Yılıınız .....

Açıklamalar :

Kişiliğiniz hakkında daha çok şey bilip öğrenmek ister misiniz ? O zaman sayfadaki bütün soruları samimi olarak yanıtlarsanız kendinizi daha iyi tanıma olanağınız olacaktır.

Yanıtınızı sadece her soru karşısındaki Evet "E", Hayır "H" ya da Kararsızım "K" harflerinden birini daire içine alınız.

Bütün bu soruları yanıtlamak için size belli bir zaman verilmiş değildir, yalnız mümkün olduğu kadar çabuk yanıtlayınız.

Teşekkür Ederiz.

SORULAR	E VET	H AYIR	K ARARSIZIM
1- İnsanlar arasında bulunmak için toplantılara katılmaktan hoşlanır mısınız ?	E	H	K
2-Bir toplantıda ortamda bulunan önemli kişilerle görüşmek için çaba harcar mısınız ?	E	H	K
3- Toplantılarda insanları birbirine tanıştırmak sorumluluğunu üzerinize alır mısınız ?	E	H	K
4-Kalabalık bir gruba karşı konuşmakta güçlük çeker misiniz ?	E	H	K
5-Sessiz ve neşesiz geçen bir toplantıyı neşelendirmede öncü oldunuz mu ?	E	H	K
6-Herkes yerlerine oturduktan sonra bir toplantıya girecek olsanız çekingenlik duyar mısınız ?	E	H	K
7-Sınıfınız karşısında bir konuşma yapma size zor gelir mi ?	E	H	K
8-Herhangi bir yolculukta yanınızdaki arkadaşınızı konuşmaya ikna eder misiniz ?	E	H	K
9-Başkalarından yardım istemek size kolay gelir mi?	E	H	K

10-Çekingen olmanızdan şikayetçi misiniz ?	E	H	K
11-Bir grupta tartışmak üzere ortaya atmanız gereken düşüncede çekingen davranır mısınız ?	E	H	K
12-Başkalarının çalışmalarını planlama ve sürüklemeye hiç ön ayak oldunuz mu?	E	H	K
13- Yeni tanıştığınız bir insanla konuşmaya başlamada güçlük çeker misiniz?	E	H	K
14-Yanıtını bildiğiniz halde konuşmaktan korktuğunuz oldu mu ?	E	H	K
15-Kargı cinsten insanlarla rahat iletişim kurabilir misiniz ?	E	H	K
16-Önemli bir durumda almak istediğiniz bir şeyi almaktan vazgeçer misiniz?	E	H	K
17-Bir çok defalar kalabalık karşısına çıktığınız oldu mu ?	E	H	K
18-Bir topluluk karşısında konuşmakta güçlük çeker misiniz ?	E	H	K
19-Kalabalık bir grupta dans etmekten hoşlanır mısınız ?	E	H	K
20-İyi tanımadığınız birisinden bir şey isteyecek olsanız, bir yazı veya mektupla mı istersiniz?	E	H	K
21-Tanımadığınız fakat hayran olduğunuz bir insan karşısında çekingenlik duyar mısınız ?	E	H	K
22-Sosyal bir etkinlikte ara sıra öne çıktığınız olur mu ?	E	H	K
23-Birisi ile karşılaşmamak için hiç yolunuzu değiştirdiğiniz oldu mu ?	E	H	K
24-Toplantıya geç kaldığınızda öne oturmaktansa çıkıp gitmeyi mi tercih edersiniz ?	E	H	K
25-Kolayca dost edinebilir misiniz ?	E	H	K